

Politika architektury a stavební kultury České republiky

Výsledky souhrnné analýzy výstupů
k aktualizaci dokumentu

Politika architektury a stavební kultury České republiky

Výsledky souhrnné analýzy výstupů
k aktualizaci dokumentu

Ministerstvo pro místní rozvoj, odbor územního plánování:

Ing. arch. Josef Morkus, Ph.D. – garant úkolu

Ústav územního rozvoje:

Ing. Jakub Kotrla – garant úkolu, zpracovatel

Ing. arch. Hana Šimková, Ph.D. – spolupráce

Ing. Martin Marek – externí spolupráce

Ministerstvo pro místní rozvoj ČR

Ústav územního rozvoje

Praha, Brno, květen 2021

Č. j. MMR-42151/2021-81

ISBN 978-80-7538-347-1
ISBN 978-80-7663-010-9

Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, online publikace
Ústav územního rozvoje

OBSAH

1.	ÚVOD	4
2.	SUMARIZACE DOPORUČENÍ VYPLÝVAJÍCÍ Z ANALÝZY	5
2.1	Doporučení na doplnění či redukci základních témat PASK ČR	5
2.2	Doporučení na doplnění či redukci cílů PASK ČR	8
2.2.1	Téma 1 – Uspořádání krajiny a sídel	8
2.2.2	Téma 2 – Veřejná prostranství	8
2.2.3	Téma 3 – Začlenění staveb do prostředí	9
2.2.4	Téma 4 – Zadávání zakázek	9
2.2.5	Téma 5 – Projektování, realizace, životnost a udržitelnost staveb	10
2.2.6	Téma 6 – Vzdělávání, osvěta a výzkum	10
2.2.7	Téma 7 – Osvěta a media	11
2.2.8	Téma 8 – Výzkum a vývoj	11
2.2.9	NOVÉ téma – Vedení, koordinace a spolupráce	11
2.2.10	NOVÉ téma – Legislativa a procesní kvalita	11
2.2.11	NOVÉ téma – Implementace v regionech a obcích	11
2.2.12	Další náměty	12
2.3	Doporučení na doplnění či redukci opatření PASK ČR	13
2.3.1	Téma 1 – Uspořádání krajiny a sídel	13
2.3.2	Téma 2 – Veřejná prostranství	15
2.3.3	Téma 3 – Začlenění staveb do prostředí	17
2.3.4	Téma 4 – Zadávání zakázek	18
2.3.5	Téma 5 – Projektování, realizace, životnost a udržitelnost staveb	20
2.3.6	Téma 6 – Vzdělávání	21
2.3.7	Téma 7 – Osvěta a media	23
2.3.8	Téma 8 – Výzkum a vývoj	26
2.3.9	NOVÉ téma – Vedení, koordinace a spolupráce	27
2.3.10	NOVÉ téma – Bydlení	29
2.3.11	NOVÉ téma – Legislativa a procesní kvalita	29
2.4	Doporučení ke způsobu implementace PASK ČR	30
2.5	Doporučení k finančním zdrojům na realizaci PASK ČR	31
2.6	Doporučení k institucionálnímu zajištění implementace PASK ČR	32
2.6.1	Pracovní skupiny pro implementaci PASK ČR	33
2.7	Další doporučení	35
3.	SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	38

1. ÚVOD

Zpracovaný výstup je podkladem Ministerstva pro místní rozvoj – odboru územního plánování a Ústavu územního rozvoje pro rozhodování při Aktualizaci Politiky architektury a stavební kultury České republiky (dále jen PASK ČR). Ta je strategickým dokumentem s celostátní působností schvalovaným vládou České republiky. Stanovuje vizi a základní cíle ve střednědobém až dlouhodobém horizontu. Její zpracování uložila vláda v roce 2011 usnesením, kterým schválila Koncepti bydlení České republiky do roku 2020. Politika architektury a stavební kultury České republiky byla schválena usnesením vlády ze dne 14. ledna 2015 č. 22. Vláda usnesením č. 287 ze dne 15. 3. 2021 vzala na vědomí vyhodnocení plnění Politiky architektury a stavební kultury České republiky k roku 2020 a zároveň uložila do konce roku 2022 předložit její aktualizaci, při čemž má být zohledněn materiál Náměty k aktualizaci.

Cílem materiálu je sumarizace a zpřehlednění všech dosavadních výstupů, které jsou podkladem pro Aktualizaci Politiky architektury a stavební kultury ČR. Materiál shrnuje navíc poznámky a postřehy pro debatu nad jednotlivými tématy, cíli a opatřeními.

Materiál navazuje na první výstup „Politika architektury a stavební kultury České republiky – Analýza zahraničních materiálů a doporučení“ (MMR, ÚÚR, Praha, Brno, červenec 2020), který sumarizuje a zpřehledňuje doporučení vyplývající z analýz zahraničních materiálů a doporučení z druhého výstupu „Politika architektury a stavební kultury České republiky – Analýza doporučení profesních organizací k aktualizaci dokumentu“ (MMR, ÚÚR, Praha, Brno, září 2020), který nabízí náměty na doplnění a rozšíření, nebo naopak zredukování již existující struktury strategického dokumentu.

Ústav územního rozvoje na základě zadání odboru územního plánování Ministerstva pro místní rozvoj vybral a zpřehlednil možnosti, které Aktualizace Politiky architektury a stavební kultury ČR může přinést. Z dílčích podkladů posoudil odlišnosti doporučení nebo naopak shodu těchto doporučení. Materiál je vytvořen zejména pro diskusi o Aktualizaci Politiky architektury a stavební kultury České republiky.

Pro zpřehlednění je v materiálu používána barevná škála zelená, oranžová a červená pro jasné označení, jak případná doporučení může Politika architektury a stavební kultury ČR využít.

- Zelená – je možné toto doporučení v Aktualizaci PASK ČR použít.
- Oranžová – je potřeba diskuze/debata pro posouzení doporučení a jeho případného dopadu v Aktualizaci PASK ČR.
- Červená – doporučení v Aktualizaci PASK ČR nelze využít, případně nespadá pod gesci PASK ČR nebo je formulováno příliš obecně.

Tučně psané body v jednotlivých kapitolách jsou z podkladových materiálů, které byly předloženy vládě ČR ke schválení.

2. SUMARIZACE DOPORUČENÍ VYPLÝVAJÍCÍ Z ANALÝZY

Tato kapitola sjednocuje cíle a opatření popsané v jednotlivých podkladech, které byly odboru územního plánování Ministerstva pro místní rozvoj dodány. Přehledně a srozumitelně vytváří podklad pro pochopení možných doporučujících změn na aktualizaci PASK ČR. Doporučení na doplnění či redukci PASK ČR jednotlivých odborných zpracovatelů (AUÚP, ČKA, ČKAIT) jsou dále rozčleněna dle témat, cílů a opatření.

Kapitola také obsahuje identifikaci základních problémů, které by měla aktualizace řešit, doporučení k finančním zdrojům a ke způsobu implementace PASK ČR. V dalších doporučeních jsou shrnuty obecnější návrhy na úpravu dokumentu.

2.1 Doporučení na doplnění či redukci základních témat PASK ČR

- Doplnovat obsahově související ilustrací.
- **Téma 1** „Uspořádání krajiny a sídel“ podstatně souvisí s procesem územního plánování. Tato skutečnost není dostatečně uvedena v charakteristice tématu.
- **Téma 4** „Zadávání zakázek“
 - Zmínit i použití soutěžního dialogu.
- **Téma 5** „Projektování, realizace, životnost a udržitelnost staveb“
 - Zdůraznit význam projektové fáze – základem kvalitní stavby je kvalitní projekt.
- **Téma 8** „Výzkum a vývoj“

Vnímat kvalitní architekturu jako komplexní oblast kreativního průmyslu, nástroj inovací, propojující technické a humanitní disciplíny pomocí specifických metod a znalostí, podporovat její tvůrčí a experimentální charakter.¹
- **Téma 8** „Výzkum a vývoj“ v charakteristice neuvádí, že oboru chybí stabilizované, dostatečně vybavené výzkumné pracoviště, které by mělo oprávnění koordinovat a vyhodnocovat výzkum v oboru, formulovat a odůvodňovat trendy dlouhodobého vývoje oboru, vyhodnocovat a zobecňovat problémy získané zpětnou vazbou z běžné praxe a připravovat návrhy jejich řešení. Poskytovat odborné vstupy a podklady z oboru do legislativního procesu, odborné veřejnosti a dalším.
- Vytvořit **NOVÉ téma 9** „Vedení, koordinace a spolupráce“ ze současných závěrečných obecných opatření PASK ČR.
- Přímě k tématům psát závěry – vodítka pro implementaci.
- Změnit **téma 3** „Začlenění staveb do prostředí“ na obecnější „Kvalita staveb“ a odpovídajícím způsobem upravit text.
- **Téma 4** „Zadávání zakázek“ výrazně ovlivňuje výslednou kvalitu staveb a prostředí, i když se jedná o počáteční fázi. Při zadávání zakázek jsou důležité zejména dva úkony. Jedná se o specifikaci zadávaného cíle a jeho parametrů. Druhý významný úkon je výběr projektanta či zhotovitele zakázky.²
- **Téma 5** „Projektování, realizace, životnost a udržitelnost staveb“
 - Uvést důvody, proč by se neměla projekční fáze zadávat společně s realizační.³
- Rozčlenit **téma 6** „Vzdělávání“ na kategorie předškolní a školní výuka, univerzity, počátky profesní praxe, státní úředníci, samosprávy, politici a celoživotní vzdělávání.

¹ Text by mohl být po diskuzi uplatněn v úvodním textu k Tématu 8.

² Text by mohl být po diskuzi uplatněn v úvodním textu k Tématu 4.

³ Námět se jeví jako problematický.

- **Téma 7 „Osvěta a média“**
 - Zdůraznit aktivní roli a dobrý příklad vlády a státních institucí obecně.
- **Náměty na další témata PASK ČR**
 - Národní a regionální identita, zakořeněnost, charakter⁴.
 - Mezinárodní zapojení a propagace.
- **Téma 8 „Výzkum a vývoj“**

Adaptovat národní systém hodnocení vědeckých výstupů pro interdisciplinární charakter výzkumů na poli architektury.
- **Témata strukturovat do cca 4 základních oblastí. Jednotlivá podtémata vždy maximálně na jednu stránku. Přehledně graficky strukturovat a zvýraznit základní hesla.**
- **Rámcové členění na tři témata „Krajina a sídla“, „Stavby“ a „Vzdělávání, osvěta a výzkum“ považujeme za systémové a dostatečné řešení. Podrobnější členění na 8 dílčích témat vytváří vhodný prostor pro formulaci potřebných cílů a opatření.**
- **Téma 1 „Uspořádání krajiny a sídel“**
 - Klást důraz na kvalitu zpracované územně plánovací dokumentace a studií krajiny (nesmí být jen formálním nástrojem).
 - Odborná a koordinační podpora místních samospráv ze strany státu. Na místní úrovni důraz na reálné výsledky PASK ČR, nikoli na „strategie pro strategie“.
- **Upravit téma 2 „Veřejná prostranství“ na „Veřejná prostranství a centra obcí a měst“. Text zkrátit a přeformulovat.**
- **U tématu 2 „Veřejná prostranství“ není dostatečně charakterizovaná vazba územního plánování a veřejných prostranství.**
- **Téma 3 „Začlenění staveb do prostředí“ nedostatečně specifikuje význam a úlohu Městských architektů nejen při začleňování staveb do prostředí.**
- **Téma 4 „Zadávání zakázek“**
 - Zdůraznit, že ačkoli některé změny zákona o zadávání veřejných zakázek jsou pozitivní (zákaz kritéria nejnižší ceny), stále se velké množství zakázek zadává v režimu zakázek malého rozsahu, kde problém nejnižší ceny jako jediného kritéria zůstává.
 - I u větších zakázek je problém s nastavením kombinace kritérií – zde je potřeba aktivní spolupráce Ministerstva pro místní rozvoj.
- **Téma 7 „Osvěta a média“**
 - Dále podporovat a propagovat zájem odborné i laické veřejnosti o architekturu.
- **Téma 7 „Osvěta a média“ nestanovuje cíle těm, kteří mají osvětu oboru ve svém zaměření.**
- **Vytvořit NOVÉ téma 9 „Implementace opatření“.**
- **Doplnit NOVÉ téma 10 „Bydlení“.**
- **Doplnit NOVÉ téma 11 „Legislativa a procesní kvalita“.**
- **Doplnit NOVÉ téma 12 „Ekonomický přínos architektury a konkurenceschopnost“.**

⁴ Máme již cíl 3.2 „Chránit a posilovat charakter prvků tvořících lokální, celoměstskou či regionální identitu a podporovat ráz prostředí a jedinečnost daného místa“

- Doplnit **NOVÉ téma 13** „Ekologie a udržitelnost“.
- Náměty na další témata PASK ČR
 - Výzvy současnosti – vyrovnání se se současnými globálními výzvami i s vlastní postsocialistickou zátěží.
 - Zodpovědnost samospráv, komunit a občanů.
 - Inkluzivní architektura – kvalitní architektura a prostředí pro všechny.
 - Vytváření pozitivního vztahu k architektuře.

2.2 Doporučení na doplnění či redukci cílů PASK ČR

- U PASK ČR chybí stanovení aktivní mezirezortní a mezioborové role koordinátora implementace. (Povědomí o PASK ČR je velmi slabé, téměř žádné, už na úrovni ministerstev).
- Navržený výčet a struktura témat není reprezentativní a musí projít podrobnější přípravou a diskuzí. Teprve v dalším kroku je možné správně formulovat cíle na další období.
- Zjednodušit formulaci cílů tak, aby byly obsahově jasné a srozumitelné. Obsah cílů výrazně obměnit, upravit a doplnit na základě kapitol Témata. Dosavadní struktura je velmi nekonkrétní, obecná a heslovitá.

2.2.1 Téma 1 – Uspořádání krajiny a sídel

- **Stávající cíl 1.3 směřující k minimalizaci rozrůstání sídel do krajiny formulovat přísněji, např. „Zamezit nepřiměřenému a nevhodnému rozrůstání sídel do okolní krajiny“.**
- **Ve stávajícím cíli 1.4 „V sídlech zajistit přiměřenou dostupnost veřejné infrastruktury“ akcentovat i vhodné umístění veřejné infrastruktury a její parametry.**
- Změnit **cíl 1.3** „Minimalizovat nepřiměřené a nevhodné rozrůstání sídel do okolní krajiny. Zajistit důsledné využívání zastavěného území prostřednictvím cílené revitalizace opuštěných a zanedbaných zastavěných ploch, ale i jednotlivých nevyužívaných staveb“ na „Zamezit nepřiměřenému a nevhodnému rozrůstání sídel do okolní krajiny“.
- Změnit **cíl 1.4** „V sídlech zajistit přiměřenou dostupnost veřejné infrastruktury“ na „V sídlech zajistit přiměřenou dostupnost kvalitní a vhodně umístěné veřejné infrastruktury“.
- Zrušit **cíl 1.1** „Pozitivně ovlivňovat vývoj sídelní struktury“ a podřadit pod cíl 1.2 „Stanovit, chránit a rozvíjet dlouhodobou urbanistickou koncepci sídel zahrnující mj. jejich funkční, plošné i prostorové uspořádání“.
- Změnit **cíl 1.5** „Při obnově a tvorbě krajiny posílit plánování, zejména důsledně využívat územně plánovací dokumentace a podklady, i pozemkové úpravy“ na „Při obnově a tvorbě krajiny a obcí používat kvalitativní a multiprofesní plánování včetně technické a dopravní infrastruktury“.

2.2.2 Téma 2 – Veřejná prostranství

- **Upravit stávající cíl 2.2 tak, aby více akcentoval potřebu systémového přístupu k vytváření veřejných prostranství v sídlech.**
- **Zavést nový cíl, který bude vyžadovat zvýšenou péči o centra obcí jako příklad kvality prostředí pro občany.**
- **Zavést nový cíl, který bude řešit vhodnost prostředí pro děti a jejich hru.**
- **Doplnit cíl 2.2** „Zajistit kvalitu veřejných prostranství za pomoci integrovaných a komplexních řešení“ o „Podporovat systémový přístup k vytváření veřejných prostranství v sídlech“.
- **Doplnit NOVÝ cíl 2.3** „Zvýšit péči o centra obcí a měst jako ohniska kvality prostředí a příklad pro občany“.

- **Cíl 2.2** „Zajistit kvalitu veřejných prostranství za pomoci integrovaných a komplexních řešení“ je příliš nekonkrétní a pro většinu adresátů dokumentu nesrozumitelný (jaká jsou ona doporučená integrovaná a komplexní řešení?).⁵

2.2.3 Téma 3 – Začlenění staveb do prostředí

- **Zavést nový cíl nebo opatření, které se bude zabývat ochranou architektonického dědictví, včetně dědictví druhé poloviny 20. století.**
- **Zavést nový cíl nebo opatření, které bude řešit problematiku architektonické kvality staveb dopravní a technické infrastruktury v obcích i v krajině, včetně malých staveb.**
- **Provázat hodnocení kvality staveb s dotačními programy a při udělování dotací kvalitu hodnotit.**
- **Zavést nový cíl, který bude požadovat zachování regionálního charakteru prostředí včetně regionální architektury.**
- **Provéřit účelnost zavedení nových podpůrných programů pro památky místního významu.**
- **Změnit cíl 3.3** „Vyhodnotit a posílit úlohu hlavních (městských/oblastních) architektů“ na „Specifikace a stabilizace pozice Městského architekta v procesu rozvoje sídla“.
- **Sloučit cíl 3.1** „Zajistit návaznost nových staveb na charakter a strukturu hodnotné stávající zástavby, respektovat a rozvíjet kulturní a stavební dědictví i hodnoty krajiny“ a **cíl 3.2** „Chránit a posilovat charakter prvků tvořících lokální, celoměstskou či regionální identitu a podporovat ráz prostředí a jedinečnost daného místa“ do jednoho cíle „Posilovat lokální, celoměstskou a regionální identitu“.
- **Přesunout cíl 3.3** „Vyhodnotit a posílit úlohu hlavních (městských/oblastních) architektů“ do Tématu 9.

2.2.4 Téma 4 – Zadávání zakázek

- **Doporučit, aby při zadávání zakázek na architektonické služby byla stanovena kvalita jako rozhodující kritérium.**
- **Zabývat se problematikou zadávání i v případě malých zakázek.**
- **Provéřit účelnost využití soutěžního dialogu při zadávání veřejných zakázek v oblasti architektury a stavebnictví.**
- **Upravit cíl 4.2** „Využívat architektonické soutěže a soutěže o návrh při přípravě a realizaci staveb financovaných z veřejných rozpočtů“ na „Využívat architektonické soutěže při realizaci staveb financovaných z veřejných rozpočtů“.
- **Upravit cíl 4.1** „Při zadávání zakázek usilovat o co nejvyšší kvalitu jejich plnění“ na „Při zadávání veřejných zakázek na architektonické služby (včetně zakázek malého rozsahu) vždy užít kvalitativní kritéria a nikdy nezadávat na základě nejnižší cenové nabídky. Až na výjimečné, odůvodněné případy, nezadávat veřejné zakázky na projekt a realizaci společně“.
- **Upravit cíl 4.1** „Při zadávání zakázek usilovat o co nejvyšší kvalitu jejich plnění“ na „Při zadávání zakázek stanovit kvalitu za rozhodující kritérium“.⁶

⁵ Po diskuzi možno přeformulovat na „Plánovat veřejná prostranství komplexně“.

⁶ Navrhované by mohlo být i opatřením.

2.2.5 Téma 5 – Projektování, realizace, životnost a udržitelnost staveb

- Do úvodního textu doplnit zmínku o potřebě navrhování vystavěného prostředí bez překážek a staveb přístupných pro všechny uživatelské skupiny.
- Do úvodního textu doplnit zmínku o vlivu nových technologií na přípravu (digitalizace, BIM)⁷, realizaci (robotizace) i provoz (internet věcí) staveb.
- Doplnit nový cíl řešící udržitelnost a odolnost staveb i prostředí.
- Zvážit doplnění nového cíle řešícího energetickou úspornost staveb.⁸
- Doplnit nový cíl nebo opatření, které se bude zabývat zdravotními aspekty výstavby, včetně osvěty a péče o kvalitu vnitřního prostředí budov (větrání, zvuková izolace...), včetně energeticky úsporných domů. Tato problematika má i vazbu na Davoskou deklaraci.
- Doplnit nový cíl nebo opatření, které zdůrazní význam přípravné fáze a poté projektové fáze – základem kvality je kvalitní projekt.
- Doplnit **NOVÝ cíl 5.3** „Kvalitní technická a dopravní infrastruktura jako součást vystavěného prostředí“⁹.
- Doplnit **NOVÝ cíl 5.4** „Energetická úspornost“.
- **Cíl 5.1** „Zajistit zpracování projektů v maximální kvalitě“ je příliš obecně formulován a nebude existovat možnost, jak vyhodnocovat jeho plnění.
- U **cíle 5.1** „Zajistit zpracování projektů v maximální kvalitě“ je chybné použití termínu projekt, zde se jedná zřejmě o územně plánovací a projektovou dokumentaci.
- Doplnit **NOVÝ cíl 5.5** „Architekt jako osoba odpovědná za prostředí a veřejný zájem“.

2.2.6 Téma 6 – Vzdělávání, osvěta a výzkum

- Upravit stávající cíle a opatření tak, že budou klást větší důraz na možnost a dostupnost studia architektury a urbanismu v rámci celoživotního vzdělávání.
- Doplnit v rámci cíle 6.2 nové opatření cílící na vzdělávání (budoucích) architektů v aktuálních trendech u jednotlivých typologických druhů, např. knihoven.¹⁰
- Zapojit do vzdělávání metodická centra.¹¹

⁷ Oblasti digitalizace se věnuje např. CZ BIM (Odborná rada pro BIM), Centrum měst Budoucnosti (Center of City of the Future) při Českém institutu informatiky, robotiky a kybernetiky při Českém vysokém učení technickém, ICT Unie a další. Principy digitalizace v oblasti stavebnictví byly v poslední době zakotveny v legislativě, připravuje se zákon BIM a zákon o digitálním vystavěném území. Toto úsilí monitoruje od roku 2011 mezinárodní konference BIM DAY a od roku 2014 celostátní konference BIM ve stavebnictví. Ministerstvo průmyslu a obchodu připravuje materiál k důsledkům Stavebnictví 4.0.

⁸ Energetické úspornosti se věnují např. neziskové organizace Centrum pasivního domu, Česká rada pro šetrné budovy (Czech Green Building Council), SEVEN. V oblasti výzkumu jsou tyto společnosti spojeny s evropskými programy Horizon 2020 (BuildUpSkills, BrickUpSkills, CraftEdu a dalšími), na kterých se podílí vedle výše uvedených Fakulta stavební Českého vysokého učení technického, Svaz podnikatelů ve stavebnictví, Nadace ABF a další.

⁹ Za ÚÚR – jak určit a definovat „kvalitní“ infrastrukturu?

¹⁰ Spolupracovat na tomto opatření může např. Unie zaměstnavatelských svazů České republiky.

¹¹ Např. Metodické centrum pro muzea v přírodě poskytuje kurzy na opracování dřeva.

- Doplnit stávající **cíl 6.3** „Podporovat a rozvíjet výchovu a vzdělávání v oblasti architektury, urbanismu, územního plánování, krajinářské architektury, stavební kultury a kvality prostředí na všech stupních škol“ o větu „Podporovat vzdělávací a osvětové akce pro veřejnost“.

2.2.7 Téma 7 – Osvěta a media

- Doplnit nový cíl nebo opatření, které posílí roli dobrých příkladů, včetně veřejných budov jako vzorů pro soukromé stavebníky. Veřejné stavby a veřejná prostranství by měly sloužit jako reprezentant společnosti a její kultury.
- Doplnit nový cíl nebo opatření, které se bude věnovat propagaci architektury jako turistického cíle.
- Doplnit nový cíl propagovat českou architekturu v zahraničí.

2.2.8 Téma 8 – Výzkum a vývoj

- Doplnit nový cíl nebo opatření, které posílí dlouhodobou institucionální kapacitu pro výzkum v oblasti architektury a stavební kultury.

2.2.9 NOVÉ téma – Vedení, koordinace a spolupráce

- Doplnit **NOVÝ cíl 9.1** „Koordinovat provádění PASK ČR, aktualizovat ji a zajišťovat zpětnou vazbu“.

2.2.10 NOVÉ téma – Legislativa a procesní kvalita

- Doplnit **NOVÝ cíl 11.1** „Upravit proces povolování staveb a stavební legislativu tak, aby podporovala implementaci PASK ČR“.

2.2.11 NOVÉ téma – Implementace v regionech a obcích

- Podněcovat vznik místních a regionálních politik architektury a stavební kultury¹².
- Prověřit účelnost zavedení institutu státního architekta¹³.
- Prověřit účelnost zavedení krajských architektů¹⁴.
- Podporovat sdílení hlavních architektů po vzoru center sdílených služeb, které zaštiťuje Svaz měst a obcí ČR.
- Prověřit možnost založení regionálních center architektury¹⁵.

¹² Používá je např. Štýrsko, Brusel, Valonsko, Vlámko, Helsinky-Uusimaa region 2014-2020, www.regionarchitecture.eu).

¹³ Státní architekt působí např. ve Vlámku, kde je volen na 6 let a má na starosti mj. podporu výběru projektanta pro zakázky veřejných staveb, nově ve Švédsku, v Irsku, kde má na starosti např. připomínkování všech významných státních projektů, v Nizozemsku, kde má jeho působení více než 20 letou tradici.

¹⁴ Problematice krajského architekta v Ústeckém kraji se dlouhodobě věnuje městský architekt Děčína Ondřej Beneš. Podrobněji o něm píše např. v článku <https://decinarchitekt.blogspot.com/2018/12/krajsky-architekt.html>.

¹⁵ Fungují např. v Rakousku.

- Doplnit nový cíl nebo opatření směřující ke specifikaci a stabilizaci pozice městského architekta v procesu rozvoje sídla.
- Doplnit nové opatření směřující k podpoře městských inženýrů a k definování jejich spolupráce s městskými architekty.
- Architektura a prostředí vytvářené výstavbou jako politické téma.

2.2.12 Další náměty

- Zasadit se o legislativní zakotvení Politiky architektury a stavební kultury České republiky.
- Zřídit samostatnou webovou stránku Politiky architektury a stavební kultury České republiky a její implementace.
- Využít procesu přípravy aktualizace Politiky architektury a stavební kultury České republiky pro její vlastní propagaci.
- V rámci českého předsednictví Rady EU uspořádat mezinárodní konferenci k politikám architektury a stavební kultury.
- Doplnit vizi Politiky architektury a stavební kultury ČR tak, že podpoří vnímání architektury jako komplexní oblasti kreativního průmyslu, nástroje inovací, propojující technické a humanitní disciplíny pomocí specifických metod a znalostí.
- Zajistit koordinaci cílů Politiky architektury a stavební kultury ČR s republikovými prioritami Politiky územního rozvoje ČR.

2.3 Doporučení na doplnění či redukci opatření PASK ČR

- Obsah opatření je třeba výrazně obměnit, upravit a doplnit na základě úpravy témat a nově formulovaných cílů.
- Aktuální PASK ČR má 71 opatření. Z nich se tematicky 39 věnuje územnímu plánování a urbanismu, kdežto stavbám se věnuje pouze 6 opatření. Obsahově je zde 20 metodik nebo analýz. Je tedy patrné, že se PASK ČR věnuje převážně územnímu plánování a urbanismu a zároveň, že nechala externě zpracovat velkou řadu specifických materiálů. Bylo by proto vhodné posunout těžiště PASK ČR tak, aby bylo tematicky vyvážené a zároveň jednak pečlivě vážit množství externích materiálů a zejména zpětně kontrolovat, zda opravdu byly přínosné. Není prospěšné zpracovat spoustu samostatných neprovázaných materiálů, ale naopak se snažit o provázanost, srozumitelnost a použitelnost PASK ČR.
- Dosavadní struktura je velmi nekonkrétní, obecná, heslovitá a nereprezentativní. Chybí hierarchie a priority.

2.3.1 Téma 1 – Uspořádání krajiny a sídel

- **Zavést nové opatření, které bude cílit na podporu projektů dočasného využití nevyužívaných ploch a budov, zejména pomocí poradenství a sdílení dobré praxe.**

2.3.1.1 Cíl 1.1 – Pozitivně ovlivňovat vývoj sídelní struktury

- Ukončit a odstranit **opatření 1.1.1** „Zpracovat analýzu trendů vývoje struktury měst a obcí v ČR od roku 1989. Zjistit pozitivní a negativní trendy, vzniklé mj. i jako důsledek investic v území, a možnosti ovlivnění těchto trendů územně plánovací činností“.
- Ukončit a odstranit **opatření 1.1.2** „Zpracovat analýzu vlivu nových technologií na sídelní strukturu, na strukturu sídel a na jejich spolupráci v sídelní struktuře“.
- **Opatření 1.1.5** „Vyhodnocovat stav a vývoj sídelní struktury České republiky v rámci celostátních územně analytických podkladů“ je průběžný požadavek. Sledovat a zajistit zpětnou vazbu. Je vhodné zařadit zprávu z něj do pravidelných zpráv o stavu architektury a stavební kultury v ČR.
- Ukončit a odstranit **opatření 1.1.3** „Na základě výsledků opatření 1.1.1 a 1.1.2 zpracovat metodiku, která určí způsoby pozitivního ovlivňování vývoje struktury měst a obcí v ČR, struktury jednotlivých sídel a možností jejich spolupráce v sídelní struktuře. V regionálním plánování uvažovat s různorodostí sídel a podle toho k nim v krajském, případně celostátním měřítku přistupovat. Při plánování metropolitních rozvojových oblastí klást důraz na spolupráci jádrových měst a okolních oblastí“. Je ale třeba použití metodiky sledovat a zjistit zpětnou vazbu z jejího použití (Měla pozitivní efekt? Jaký?).
- Ukončit a odstranit **opatření 1.1.4** „Výsledky opatření 1.1.1, 1.1.2 a 1.1.3 promítnout do Politiky územního rozvoje České republiky, do strategických plánů a do územně plánovacích dokumentací“. Je ale třeba sledovat a zjistit zpětnou vazbu z jeho použití (Mělo pozitivní efekt? Jaký?).
- Ukončit a odstranit **opatření 1.1.6** „Určit a uplatňovat požadavky na adaptaci sídel a uspořádání krajiny vyplývající ze Strategie přizpůsobení se změně klimatu v podmínkách ČR a Strategie ochrany před negativními dopady povodní a erozními jevy přírodě blízkými opatřeními v České republice“. Je ale nezbytné sledovat a zjistit zpětnou vazbu z jeho použití (Mělo pozitivní efekt? Jaký?). Je vhodné zařadit zprávu z něj do pravidelných zpráv o stavu architektury a stavební kultury v ČR.
- Doplnit **NOVÉ opatření** „Upravit zákony, aby na rozvoj měst mohlo být nahlíženo holisticky (celostně), upřednostnit klíčové zájmy nad parciálními/sektorovými cíli“.

2.3.1.2 Cíl 1.2 – Stanovit, chránit a rozvíjet dlouhodobou urbanistickou koncepci sídel zahrnující mj. jejich funkční, plošné i prostorové uspořádání

- Ukončit a odstranit **opatření 1.2.3** „Připravit a zveřejnit názornou motivační pomůcku o urbanistických zásadách, která na příkladech představí vyjádření základních principů urbanistické kompozice v územně plánovací dokumentaci“. Je ale nezbytné sledovat a zjistit zpětnou vazbu z jeho použití (Mělo pozitivní efekt? Jaký?).
- **Opatření 1.2.1** „V jednotlivých sídlech, zejména pak ve městech, stanovit v územně plánovací dokumentaci dlouhodobě platnou urbanistickou koncepci vycházející mimo jiné z role sídla v sídelní struktuře, z respektování hodnot okolní krajiny, urbanistických hodnot a charakteru prostředí, pestrosti a rozmanitosti prostředí, ze sledování bezpečnosti a zdraví obyvatel a ekonomické prosperity“ je průběžný požadavek. Sledovat a zajistit zpětnou vazbu.
- **Opatření 1.2.2** „Při podnětech a návrzích na změnu územního plánu posuzovat ovlivnění stanovené urbanistické koncepce“ je průběžný požadavek.

2.3.1.3 Cíl 1.3 – Minimalizovat nepřiměřené a nevhodné rozrůstání sídel do okolní krajiny. Zajistit důsledné využívání zastavěného území prostřednictvím cílené revitalizace opuštěných a zanedbaných zastavěných ploch, ale i jednotlivých nevyužívaných staveb

- Doplnit **NOVÉ opatření** „Podpořit projekty dočasného využití nevyužívaných ploch a budov. Zejména pomocí poradenství a sdílení dobré praxe“.
- **Opatření 1.3.1** „Při návrhu územních plánů využít především rezervy v rámci zastavěného území (zejména přestavbové plochy¹⁶) a omezit rozrůstání sídel do krajiny a zábery zemědělské půdy, obzvláště v nejvyšších třídách ochrany zemědělského půdního fondu. Toto opatření uplatňovat s přihlédnutím k lokálním specifikům a aplikovat ho jak pro využití obytné, tak průmyslové a logistické“ je průběžný požadavek. Sledovat a zajistit zpětnou vazbu. Je vhodné zařadit zprávu z něj do pravidelných zpráv o stavu architektury a stavební kultury v ČR.
- Doplnit **opatření 1.3.2** „Prověřit možnosti podpory revitalizace opuštěných a zanedbaných zastavěných ploch (po ukončené průmyslové a zemědělské výrobě a těžbě surovin, opuštěných vojenských areálů apod.) s cílem motivovat investory k jejich obnově a využití. Zvážit možnost zavedení daňových úlev pro tyto plochy“ o větu „Do geografických dat zahrnout i databázi nevyužitých ploch a budov“.
- Doplnit **NOVÉ opatření** „Podpořit adaptace stávajících zastavěných území. Zejména pomocí územně plánovací dokumentace, poradenství a sdílení dobré praxe“.
- Doplnit **NOVÉ opatření** „Připravit rozbor k možnosti použití tzv. pozemkových certifikátů¹⁷ v ČR“.

2.3.1.4 Cíl 1.4 – V sídlech zajistit přiměřenou dostupnost veřejné infrastruktury

- Doplnit **opatření 1.4.3** „V územně plánovací dokumentaci prosazovat polyfunkční využití městských center. Koordinovat rozvoj obslužných center nadmístního významu z úrovně kraje“ o větu „Podporovat kvalitní městská centra a bránit výstavbě nákupních zón“.
- Doplnit **opatření 1.4.1** „Vytvořit standardy dostupnosti a kapacity zařízení občanského vybavení (zejména pro vzdělávání a výchovu, sociální služby a péči o rodiny, zdravotní služby, kulturu, tělovýchovu a sport, veřejnou správu a ochranu obyvatelstva). Zohlednit při tom demografické změny ve společnosti. Využít již existující dokumenty a podklady, např. Scénář Strategie veřejných služeb. Koordinovat standardy se Strategií regionálního rozvoje

¹⁶ Přestavbové plochy vymezují plochy vhodné k přestavění a zastavění v současně zastavěném území obce. Jde o souvislý celek funkčních ploch podléhajících případným společným resp. specifickým podmínkám rozvoje.

¹⁷ Obce pozemkové certifikáty dostanou dle své charakteristiky, rozvoj nad jejich rámec musí řešit nákupem certifikátů od nerozvíjejících se obcí.

ČR 2014-2020“ o větu „Opravit metodiku dle doporučení Svazu místních samospráv, aby neznevýhodňovala nejmenší obce“. Poté sledovat a zjistit zpětnou vazbu z jejího použití (Měla pozitivní efekt? Jaký?).¹⁸

- **Opatření 1.4.2** „V územně analytických podkladech analyzovat dostupnost zařízení veřejné infrastruktury pro plochy bydlení. Poznatky o nevyhovující dostupnosti aplikovat při formulaci problémů k řešení v příslušných územně plánovacích podkladech a dále zohlednit v územně plánovací dokumentaci. Zohlednit spolupráci sídel při využívání zařízení občanského vybavení“ je průběžný požadavek. Sledovat a zajistit zpětnou vazbu. Je vhodné zařadit zprávu z něj do pravidelných zpráv o stavu architektury a stavební kultury v ČR.

2.3.1.5 Cíl 1.5 – Při obnově a tvorbě krajiny posílit plánování, zejména důsledně využívat územně plánovací dokumentace a podklady i pozemkové úpravy

- Doplnit **NOVÉ opatření** „Investice do dopravní a technické infrastruktury v obci i krajině musí být svázané s kvalitou architektury. Požadavek zahrnout jako podmínku pro poskytnutí dotace a při jejím udělování jej hodnotit“.
- **Opatření 1.5.1** „Důsledně koordinovat územně plánovací dokumentace a pozemkové úpravy“ je průběžný požadavek. Sledovat a zajistit zpětnou vazbu.
- Ukončit a odstranit **opatření 1.5.2** „Zpracovat metodický pokyn na vymezení zelené infrastruktury (zahrnující systém zeleně, systém vodních toků a ploch, prostupnost krajiny a veřejná prostranství) v rámci územně plánovacích dokumentací“. Je ale třeba použití metodiky sledovat a zjistit zpětnou vazbu z jejího použití (Měla pozitivní efekt? Jaký?).¹⁹
- Ukončit a odstranit **opatření 1.5.3** „Zpracovat metodický pokyn pro koncepci uspořádání krajiny“. Je ale třeba použití metodiky sledovat a zjistit zpětnou vazbu z jejího použití (Měla pozitivní efekt? Jaký?).
- Doplnit **NOVÉ opatření** „Podpořit zřizování krajinných parků a péči o ně i pomocí fondů EU jako podporu regionalismu, lokálního patriotismu a turismu“.

2.3.2 Téma 2 – Veřejná prostranství

- Doplnit opatření, které bude řešit vyhodnocování kvality péče o veřejná prostranství v obcích.
- Zavést opatření směřující k poskytování finanční podpory na péči o veřejná prostranství.
- Zavést opatření, které bude podporovat užití vody a zeleně na veřejných prostranstvích jako nástrojů ke snižování dopadů klimatických změn na sídla, zejména na města jako „tepelné ostrovy“.
- Zavést nové opatření, které bude podporovat kvalitu prostorů pro hru naplňujících potřeby dětí a mládeže již ve fázi zadávání zakázek, včetně architektonických a urbanistických soutěží na veřejný prostor.
- Zavést nové opatření, které bude prosazovat výtvarné intervence ve veřejném prostoru s výběrem pomocí architektonických (výtvarných) soutěží.
- Zavést nové opatření, které bude prosazovat regulaci reklamy ve veřejném prostoru.
- Zavést nové opatření, které bude prosazovat regulaci světelných zdrojů ve veřejném prostoru.

¹⁸ Opatření 1.4.1 je splněno. Předpokládá se v aktualizaci jeho odstranění.

¹⁹ Předpokládá se dokončení metodiky a tudíž i odstranění opatření v aktualizaci.

2.3.2.1 Cíl 2.1 – Zajistit dostatečnou vybavenost území vhodnými veřejnými prostranstvími, jejich snadnou dostupnost a vzájemné propojení

- **Opatření 2.1.1** „Vytvořit standardy dostupnosti veřejných prostranství“ je ukončeno a bude odstraněno.
- **Opatření 2.1.2** „Identifikovat hodnoty, využití, funkčnost a dostupnost veřejných prostranství v územně analytických podkladech“ je průběžný požadavek. Sledovat a zajistit zpětnou vazbu.
- **Opatření 2.1.3** „Závěry vyhodnocení veřejných prostranství v územně analytických podkladech promítat do zadání a návrhu územně plánovacích dokumentací“ je průběžný požadavek. Sledovat a zajistit zpětnou vazbu.
- Odstranit **opatření 2.1.4** „Při tvorbě územních plánů, případně územních studií, strukturovat a hierarchizovat systém veřejných prostranství v sídlech“. Je ale nezbytné sledovat a zjistit zpětnou vazbu z jeho použití (Mělo pozitivní efekt? Jaký?).
- **Opatření 2.1.5** „Využívat územní studie pro prověření systémů veřejných prostranství, včetně systémů veřejné zeleně, a jejich konkrétního řešení“ je průběžný požadavek. Sledovat a zajistit zpětnou vazbu, zejména s ohledem na proběhlé dotace.
- **Opatření 2.1.6** „Využívat regulační plány pro stabilizaci návrhu parcelace zastavitelných ploch s vymezením veřejných prostranství“ je průběžný požadavek. Sledovat a zajistit zpětnou vazbu, zejména s ohledem na proběhlé dotace.
- **Opatření 2.1.7** „Parcelaci zastavitelných ploch řešit na základě komplexního návrhu s vymezením veřejných prostranství, nepřipustit jejich využití po částech bez celkové koncepce řešení. Pro schválení komplexního návrhu se doporučuje využívat dohody o parcelaci²⁰“ je průběžný požadavek. Sledovat a zajistit zpětnou vazbu.
- **Opatření 2.1.8** „Předložit návrh novely stavebního zákona týkající se dohody o parcelaci, která nebude požadovat souhlas všech vlastníků pozemků a která zavede nástroj směny pozemků. Přitom využít zkušeností z komplexních pozemkových úprav“ řešit v rámci přípravy rekodifikace stavební legislativy.²¹
- **Opatření 2.1.9** „Nástroji územního plánování zamezovat vzniku stavebních souborů, které znemožňují prostupnost“ je průběžný požadavek. Sledovat a zajistit zpětnou vazbu.

2.3.2.2 Cíl 2.2 – Zajistit kvalitu veřejných prostranství za pomoci integrovaných a komplexních řešení

- **Ve stávajícím opatření 2.2.4 akcentovat zapojení dětí a mládeže při přípravě úprav veřejných prostranství.**
- Doplnit **opatření 2.2.2** „V návrzích veřejných prostranství zajistit jejich komplexní řešení včetně dopravní a technické infrastruktury, problematiky veřejné zeleně a její návaznosti na krajinu a způsobu vsakování atmosférických srážek a odvodnění zpevněných ploch“ o „Podporovat multioborové týmy jako zpracovatele projektů (architekt, krajinář, výtvarník, dopravní inženýr, vodohospodář...)“.
- **Opatření 2.2.5** „Zlepšit stávající veřejná prostranství a jejich kultivaci, využívat při tom i účast veřejnosti“ spolupracuje s neziskovými organizacemi. Nepoužívat jako prostředníka neziskové organizace, oslovení veřejnosti musí být přímo věcí samosprávy. V letech, kdy se spouštěl program PANEL na Státním fondu rozvoje bydlení, zorganizovala městská část v Praze-Řepích diskuzi a hlasování veřejnosti o tom, co chtějí občané řešit v dané lokalitě nejdříve.

²⁰ Dohoda o parcelaci je smlouva, kterou uzavírá žadatel o vydání regulačního plánu s vlastníky pozemků a staveb, dotčených navrhovaným záměrem. Vlastníci pozemků se musí dohodnout o uspořádání parcel a o řešení veřejné infrastruktury. Tato dohoda v podstatě řeší vlastnické vztahy v území a to, jak se budou jednotliví vlastníci podílet na vytvoření infrastruktury.

²¹ Opatření 2.1.8 bude v aktualizaci odstraněno.

Nebyly to opravy jednotlivých panelových domů, občané upřednostňovali a na první místo zařadili úpravy veřejných prostranství. Dnes jsou takové akce samozřejmostí, často vyžádané samotnými občany. Dobré zkušenosti z takových akcí publikovat v médiích (časopisy Veřejná správa, Obec a finance, Urbanismus a územní plánování...).

- Doplnit **NOVÉ opatření** „Upravit pravidla dotací, která se týkají prostředí tak, aby neznemožňovala zadání formou architektonických soutěží (dostatečná lhůta, započitatelnost nákladů architektonických soutěží), ale naopak je jejich využití kladně hodnotila v hodnocení“.
- Doplnit **NOVÉ opatření** „Podporovat zdravé veřejné prostředí vhodné pro děti a mládež, včetně osvěty o potřebě takových prostředí. Připravit celostátní koncepci podpory prostředí vhodného pro hru. Podporovat integraci hry a prostorů pro hru jako nedílnou součást veřejných prostor. Podpořit úpravy předprostorů škol. Podpořit prostory pro volný čas teenagerů. vést osvětu o problematice certifikace, včetně posouzení přínosného rizika, a bránit jejímu zneužívání. Podporovat využívání areálů škol i mimo školní čas. Podporovat zapojení dětí a mládeže do plánování prostředí, které budou užívat. Zabránit dotacím na škodlivé materiály (např. vsyp z pneumatik). Podporovat udržitelnost úprav, nikoliv jen pořízení. Koordinovat s opatřením 7.3.3 Zapojovat veřejnost (dospělé i děti, zejména školy) do projektů ovlivňujících veřejný prostor“.
- **Opatření 2.2.3** „Nástroji územního plánování prosazovat adekvátní využití a měřítko objektů obklopující veřejná prostranství. Dbát na respektování genia loci lokality“ je průběžný požadavek. Sledovat a zajistit zpětnou vazbu, včetně zpětné vazby z využití metodiky.
- Doplnit **opatření 2.2.4** „Připravovat úpravy veřejných prostranství za účasti veřejnosti“ o „Vyhodnocovat kvalitu a průběh zapojování veřejnosti, analyzovat dopad participačních aktivit v jednotlivých obcích. Vzdělávat veřejnou správu v metodách, plánování a hodnocení participace. Využívat lépe příležitosti k osvětě při práci s veřejností“.
- Doplnit **opatření 2.2.5** „Zlepšit stávající veřejná prostranství a jejich kultivaci, využívat při tom i účast veřejnosti“ o „Vyhodnocovat kvalitu péče o veřejná prostranství v obcích. Poskytnout chybějící finanční podporu péče“.

2.3.2.3 **NOVÝ Cíl 2.3 – Zvýšit péči o centra obcí a měst jako ohniska kvality prostředí a příklad pro občany**

- Doplnit **NOVÉ opatření** „Prověřit úpravu silničních pravidel pro větší užitečnost veřejných prostranství“.
- Doplnit **NOVÉ opatření** „Podpořit smíšenou výstavbu v centrech malých měst, která je odolnější vůči změnám“.
- Doplnit **NOVÉ opatření** „Posílit městská centra díky dotačním programům a sdílení dobré praxe“.

2.3.3 **Téma 3 – Začlenění staveb do prostředí**

- **Zavést nové opatření podporující zachování a využití tradiční venkovské zástavby.**

2.3.3.1 **Cíl 3.1 – Zajistit návaznost nových staveb na charakter a strukturu hodnotné stávající zástavby, respektovat a rozvíjet kulturní a stavební dědictví i hodnoty krajiny**

- Odstranit **opatření 3.1.1** „Zpracovat metodiku zaměřenou na charakter a strukturu zástavby v územních plánech“.
- **Opatření 3.1.2** „V územních plánech stanovit charakter a strukturu stávající i navrhované zástavby“ je průběžný požadavek. Sledovat a zajistit zpětnou vazbu.

2.3.3.2 Cíl 3.2 – Chránit a posilovat charakter prvků tvořících lokální, celoměstskou či regionální identitu a podporovat ráz prostředí a jedinečnost daného místa

- Sloučit **opatření 3.2.2** „Připravit metodiku pro analýzu urbanistického popřípadě i architektonického charakteru významných lokalit zastavěného území v územně analytických podkladech“ a opatření 3.2.3 „V územně analytických podkladech zpracovat analýzu urbanistického popřípadě i architektonického charakteru významných lokalit zastavěného území“. (Je otázka, zda by toto nebylo přínosnější řešit v rámci urbanistické koncepce a sdílet dobrou praxi.)
- Doplnit **NOVÉ opatření** „Podpořit zachování regionálního charakteru. Pěstování regionální identity pomocí architektury vede k většímu zapojení občanů, jejich identifikaci a růstu ekonomiky a turismu. Podpořit užívání regionálních materiálů a stavebních technik. Upravit normy, které brání užívání lokálních technik a materiálů (např. novelizovat protipožární předpisy pro dřevostavby)“.
- Odstranit **opatření 3.2.1** „Prověřit možnost aktualizace vyhlášky č. 500/2006 Sb. ve smyslu zohlednění jevů týkajících se identifikace staveb, míst, přírodních prvků nebo veřejných prostorů, které tvoří lokální, celoměstskou či regionální identitu“. Je ale nezbytné použití metodiky sledovat a zjistit zpětnou vazbu z jeho použití (Měla pozitivní efekt? Jaký?).
- Doplnit **NOVÉ opatření** „Podpořit nalezení vhodného využití i u specifických staveb (např. kostely)“.

2.3.3.3 Cíl 3.3 – Vyhodnotit a posílit úlohu hlavních (městských/oblastních) architektů

- Odstranit **opatření 3.3.1** „Prověřit postavení a pravomoci hlavních (městských/oblastních) architektů, jejich kompetence a zodpovědnost. Prověřit nutnost eventuální legislativní úpravy“.

2.3.4 Téma 4 – Zadávání zakázek

- Doplnit **opatření, které bude doporučovat soutěžit na kvalitativní kritéria i u zakázek malého rozsahu, s důrazem na převládání kvality nad cenou.**
- Doplnit **opatření, které by požadovalo vypsání každoroční ceny za nejlépe provedené výběrové řízení z pohledu zajištění vysoké kvality.**

2.3.4.1 Cíl 4.1 – Při zadávání zakázek usilovat o co nejvyšší kvalitu jejich plnění

- Nepoužívat u **opatření 4.1.1** „Zajistit, aby při výběrových řízeních na územně plánovací a projekční činnosti (včetně zahradně-krajinářských úprav) byla hlavním kritériem výběru kvalita. Cena za územně plánovací a projekční práce nesmí být jediným kritériem“ termín projekční činnosti a projekční práce. Terminologicky správně má být projektová činnost a projektové práce. Státní fond dopravní infrastruktury pro navrhování dopravních staveb metodou BIM připravuje potřebné metodiky (BEP – BIM Execution Plan; Protokol BIM). Asociace dopravní infrastruktury využívá zahraniční zkušenosti a navrhuje způsob hodnocení kvality u zakázek na projektové práce.
- Doplnit **opatření 4.1.1** „Zajistit, aby při výběrových řízeních na územně plánovací a projekční činnosti (včetně zahradně-krajinářských úprav) byla hlavním kritériem výběru kvalita. Cena za územně plánovací a projekční práce nesmí být jediným kritériem“ o „Doporučovat zákaz nejnižší ceny jako jediného kritéria i u zakázek malého rozsahu.“
- **Opatření 4.1.2** „Zpracovat metodiku ČKAIT připraví a vydá technický standard ČKAIT k dekonstrukcím staveb a přípravě recyklace stavebních materiálů.“
- Doplnit **NOVÉ opatření** „Používat celkové náklady (whole-life) jako povinné kritérium ve výběrových řízeních“.

- Doplnit **opatření 4.1.1.** Bránit používání systému Design and Build u veřejných zakázek týkajících se prostředí“.
- Doplnit **NOVÉ opatření** „Veřejný sektor se musí stát průkopníkem vysoké kvality. Stát musí vytvořit metodiku pro veřejná výběrová řízení, která bude upravovat postupy veřejných zadavatelů při výběrových řízeních na projektanty či dodavatele, a ve které bude uznána kvalita jako hlavní kritérium a vyloučena cena jako rozhodující kritérium“.
- Doplnit **NOVÉ opatření** „Používat procento pro umění na začlenění uměleckých děl do veřejných staveb, mapovat tyto výdaje“.
- Doplnit **opatření 4.1.2** „Zpracovat metodiku, která by umožnila stanovit kromě pořizovacích nákladů i náklady na provoz (včetně energetické náročnosti), údržbu a případně i odstranění stavby“ o „Zpracovat tuto metodiku Lifecost se znalostí zahraničních příkladů, případně se podílet na její celoevropské podobě. Sdílet data v rámci EU“.
- **Opatření 4.1.2** „Zpracovat metodiku, která by umožnila stanovit kromě pořizovacích nákladů i náklady na provoz (včetně energetické náročnosti), údržbu a případně i odstranění stavby“ se týká normativního naplnění sedmého základního požadavku na stavby, připravovaného evropskou administrativou. Pro stanovení nákladů na provoz a údržbu, tedy životního cyklu stavby, chybí garantované podklady (např. údaje výrobců o životnosti stavebních výrobků). Pro řízení odstranění stavby (tzv. dekonstrukce²²) existují v některých státech národní technické normy (např. Rakousko).
- Doplnit **NOVÉ opatření** „Prosadit účast architektů v komisích pro zadávání veřejných zakázek“.

2.3.4.2 Cíl 4.2 – Využívat architektonické soutěže a soutěže o návrh při přípravě a realizaci staveb financovaných z veřejných rozpočtů

- Doplnit **opatření 4.2.1** „Při přípravě významných budov financovaných z veřejných rozpočtů se doporučuje přednostně využívat architektonické soutěže a soutěže o návrh“ o „Podporovat kvalitativní kritéria při zadávání veřejných zakázek na architektonické služby a zajistit, aby kvalitativní výběr a požadavek udržitelnosti byly povinností u dotací, které se týkají prostředí a bydlení“ a vypustit zmínku o soutěži o návrh.
- Doplnit **NOVÉ opatření** „Vymezit druh/velikost veřejných staveb (včetně infrastrukturních), pro které bude architektonická/urbanistická soutěž povinná“.
- **Opatření 4.2.1** „Při přípravě významných budov financovaných z veřejných rozpočtů se doporučuje přednostně využívat architektonické soutěže a soutěže o návrh“. V mnoha ohledech rigidní přístup ČKA k architektonickým soutěžím od jejich používání veřejné zadavatele (obce) spíše odrazuje. Ultimativní požadavek ČKA vůči svým členům zakazující jejich účast v soutěžích o návrh, které předem neschválila, je za hranou zákonem garantovaného práva svobodného podnikání. ČKA nemá pro toto jednání žádnou právní oporu. Soutěž o návrh není vhodná pro všechny případy zakázek na projektové a stavební práce, je třeba toto ponechat na uvážení zadavatelů. Problém souvisí zejména s chybným výkladem ochrany autorských práv u děl architektonických a urbanistických v České komoře architektů.
- Doplnit **opatření 4.2.2** „Vyvíjet soustavnou metodickou činnost a přitom prověřit účelnost vydání metodiky pro zadávání staveb formou soutěže o návrh (i verzi pro zakázky malého rozsahu)“ o „Podpořit debatu nad inovacemi v architektonických soutěžích pro větší zapojení občanů do procesu. Místo soutěže o návrh psát architektonické soutěže“.

²² V rámci fyzické výstavby je dekonstrukce selektivní demontáž stavebních prvků, zejména pro opětovné použití, změnu použití, recyklaci a nakládání s odpady. Dekonstrukce byla také definována jako „stavby v opačném směru“.

2.3.5 Téma 5 – Projektování, realizace, životnost a udržitelnost staveb

- **Doplnit opatření, které bude podporovat snižování dopadů klimatických změn na sídla a stavby, např. využitím zelených střech, dešťové vody či solární energie.**
- **Doplnit nové opatření řešící energetický management měst, hospodaření s vodou a (bez)odpadové hospodářství.**
- **Doplnit nové opatření, které bude cílit na problematiku snižování energetických ztrát domů s historicky cennou fasádou, včetně případného výzkumu v této oblasti.**

2.3.5.1 Cíl 5.1 – Zajistit zpracování projektů v maximální kvalitě

- Odstranit **Opatření 5.1.2** „Připravit a realizovat informační kampaň o významu a potřebě zpracování projektové dokumentace pro provádění stavby“, které bylo ukončeno.
- Komentář k **opatření 5.1.1** „Prosadit uplatnění standardů výkonu²³ (objem času) při zpracování územně plánovacích a projektových dokumentací. Využívat honorářové řády, zužitkovat zahraniční zkušenosti s jejich uplatněním. Zajistit legislativní podporu honorářových řádů“. Legislativní podpora se dosud nezdařila. MMR by mělo podporovat a propagovat kalkulačky přichystané profesními komorami. Možné je zpracovat databázi cen projektů u státních investic (vysoutěžených a skutečných) a zprávu o způsobu určení cen projektových prací u veřejných zakázek v jiných evropských státech.
- **Opatření 5.1.2** „Připravit a realizovat informační kampaň o významu a potřebě zpracování projektové dokumentace pro provádění stavby“. Zpracování projektové dokumentace pro provádění stavby je povinné tam, kde tak stanoví stavební zákon nebo určí stavební úřad. Jedná se o vybranou činnost ve výstavbě, zpracovateli jsou autorizované osoby. ČKAIT poskytla svým členům dostatek potřebných informací. Informační kampaň by se měla spíše zaměřit na podporu zpracování dodavatelské/realizační dokumentace, aby nedocházelo k realizaci staveb na základě dokumentace pro stavební povolení. Lze očekávat, že určité řešení přinese rekodifikace stavebního práva.

2.3.5.2 Cíl 5.2 – Věnovat zvýšenou pozornost ekonomice realizace, provozu a údržby staveb

- Doplnit **NOVÉ opatření** „Vytvořit pravidla pro spoluúčast soukromých stavebníků a developerů na veřejné infrastruktuře“.
- U **opatření 5.2.1** „Připravit a realizovat informační kampaň o nutnosti revizí technických zařízení budov“²⁴ významné řešení v tomto směru přinese transpozice nové evropské energetické směrnice novelou zákona o hospodaření energií. Ve směrnici se hovoří o „automatizaci a řízení budov“, což zhruba odpovídá českému termínu „regulace a měření“. Do budoucna se jeví potřebné oddělit technické zařízení budov statického charakteru (voda, kanalizace...) a zařízení dynamického charakteru (větrání, vytápění), kde je žádoucí provést při uvedení do provozu kontrolu a seřízení na optimální výkon. Směrnice nově upravuje požadavky na inspekce otopných a klimatizačních soustav.
- Sloučit **opatření 5.2.2** „Připravit návrh systému získávání a využití základních dat o ekonomice realizace, provozu a údržby staveb financovaných z veřejných prostředků“ a **opatření 4.1.2** „Zpracovat metodiku, která by umožnila stanovit kromě pořizovacích nákladů i náklady na provoz (včetně energetické náročnosti), údržbu a případně i odstranění stavby“. Data z tohoto opatření by měla vést k úpravě metodiky life cost.

²³ Standardy profesních výkonů u autorizovaných architektů, inženýrů a techniků jsou činnosti, které musí být vykonány, aby bylo dosaženo určeného cíle. Úkolem standardů výkonu je dát vyčerpávající, celistvou a přehlednou informaci o obsahu a rozsahu služeb poskytovaných autorizovanými osobami. Výkony v jednotlivých projektových fázích (stupních) jsou děleny na projektovou činnost se základními a nadstandardními výkony a na činnost inženýrskou.

²⁴ V aktualizaci bude opatření 5.2.1 odstraněno z důvodu splnění.

- **Opatření 5.2.2** „Připravit návrh systému získávání a využití základních dat o ekonomice realizace, provozu a údržby staveb financovaných z veřejných prostředků“. Použití BIM ve fázi provozu a užívání budov sice data o nákladech na provoz a údržbu konkrétních budov přinese, zatím jsme ale s metodou BIM u fáze navrhování a provádění staveb. Čili je to otázka budoucnosti. Český statistický úřad shromažďuje data o stavebních pracích při udržování budov, ovšem za jednotlivé zhotovitele, nikoliv jednotlivé budovy. Určitým shromažďováním podobných dat za jednotlivé budovy se zabývaly projekty podporované v rámci programu MPO EFEKT.

2.3.5.3 **NOVÝ Cíl 5.3 – Kvalitní technická a dopravní infrastruktura jako součást vystavěného prostředí**

- Doplnit **NOVÉ opatření** „Podpořit integrované plánování – týmy, dopravní stavby, zapojení veřejnosti, zkušenost z realizace. Zohlednit přípravné fáze. K technickým/inženýrským stavbám (doprava, energetika) připravit vzorový přístup uplatňování. Doplnit požadavek architektonicky a urbanisticky kvalitní infrastruktury a účast architektů při jejich plánování“.

2.3.6 **Téma 6 – Vzdělávání**

- **Doplnit nové opatření, které bude podporovat a koordinovat neziskové organizace, které se tématu věnují a mohou pomoci pedagogům.**
- **Upravit stávající opatření tak, aby došlo k vytvoření chybějící metodiky pro výuku tématu architektury a stavební kultury.**
- **Doplnit nové opatření, které bude klást větší důraz na vzdělávání v oblasti památkové péče.**
- **Doplnit nové opatření, které by zavedlo výukový kurz Politiky architektury a stavební kultury ČR pro politiky, úředníky a iniciativy.**
- **Doplnit nové opatření, které bude klást větší důraz na vzdělávání v oblasti ochrany životního prostředí v rámci plánování, modernizace a realizace staveb v souladu s předcházením zraňování volně žijících živočichů.**

2.3.6.1 **Cíl 6.1 – Rozvinout průběžné a prohlubující vzdělávání příslušných úředníků veřejné správy v oborech architektura, urbanismus, územní plánování, krajinářská architektura, v dalších oborech souvisejících s výstavbou a ve stavebních a souvisejících předpisech a dále v oblasti participace a komunikace s veřejností**

- **Stávající opatření 6.1.2 věnující se vzdělávání veřejné správy v zapojování veřejnosti směřovat i na mentoring (vedle jednorázových seminářů a kurzů).**
- Doplnit **NOVÉ opatření** „Podporovat výukový kurz Politiky architektury na vysokých školách pro politiky, úředníky a iniciativy“.
- Doplnit **opatření 6.1.1** „Prohlubovat kvalifikaci úředníků veřejné správy formou kurzů zaměřených na představení tendencí a dobrých příkladů z oblasti architektury, urbanismu, územního plánování, krajinářské architektury, oborů souvisejících s výstavbou a stavební kultury. Zaměřit se též na odbornost a kompetenci státní správy při zadávání veřejných zakázek“ o „Zajistit systém průběžného vzdělávání v PASK ČR při Akademii veřejného investování. Pro zástupce veřejné správy organizovat události a exkurze týkající se stavební kultury. Vzdělávat veřejnou správu v metodách, plánování a hodnocení participace. Podpořit chybějící dlouhodobé vzdělávání, mentoring (spíše než jednorázové semináře, kurzy)“.
- **Opatření 6.1.1** „Prohlubovat kvalifikaci úředníků veřejné správy formou kurzů zaměřených na představení tendencí a dobrých příkladů z oblasti architektury, urbanismu, územního plánování, krajinářské architektury, oborů souvisejících s výstavbou a stavební kultury. Zaměřit se též na odbornost a kompetenci státní správy při zadávání veřejných zakázek“. V rámci projektu Celoživotní vzdělávání členů ČKAIT spolupracuje Komora s pracovníky

veřejné správy, kteří na jedné straně přednášejí na seminářích ČKAIT, na druhé straně mají možnost zúčastnit se vzdělávacích akcí pořádaných Komorou. V jednotlivých krajích se tato spolupráce uskutečňuje mezi Oblastními výbory ČKAIT, krajskými a místními stavebními úřady. Např. v kraji Vysočina má formu institucionální spolupráce (uzavřené smlouvy o spolupráci). ČKAIT věnuje zvláštní pozornost bezbariérovému navrhování staveb. V Praze a Ostravě Komora zřídila poradenská střediska k bezbariérovým stavbám pro projektanty.

- Doplnit do spolupracujících organizací IPR a další podobné instituce vznikající ve městech k **opatření 6.1.2** „Prohlubovat kvalifikaci příslušných úředníků veřejné správy formou kurzů zaměřených na zapojování veřejnosti a komunikaci s veřejností“.

2.3.6.2 Cíl 6.2 – Rozvinout systém dalšího vzdělávání projektantů a ostatních osob podílejících se na výstavbě

- **Upravit stávající opatření 6.2.1 tak, že vzdělávání bude garantováno profesními komorami, centrální orgány a další instituce zajistí spolupráci.**
- **Opatření 6.2.1** „Rozvinout systém dalšího vzdělávání projektantů a ostatních osob podílejících se na výstavbě, a to zejména v oblasti stavebního práva“. V rámci projektu Celoživotního vzdělávání členů ČKAIT se opakovaně uskutečnily semináře k poslední novele stavebního zákona ve všech oblastech ČKAIT. Přednášeli pracovníci MMR, odboru stavebního řádu a územního plánování a pracovníci krajských stavebních úřadů. Projekt Celoživotního vzdělávání členů ČKAIT je neoficiálně hodnocen jako nejlepší projekt vzdělávání dospělých v ČR. Při jeho zrodu ČKAIT využila zkušenosti obdobné instituce z Velké Británie (ICE – Institut of Civil Engineers); projektem ČKAIT se inspirovala ČKA.
- Doplnit **NOVÉ opatření** „Posílit vědomí o kvalitní architektuře ve všech oborech zabývajících se stavebnictvím“.
- Doplnit **NOVÉ opatření** „Zvýšení povědomí o kvalitní architektuře ve veřejnosti a o zásadách PASK ČR“.

2.3.6.3 Cíl 6.3 – Podporovat a rozvíjet výchovu a vzdělávání v oblasti architektury, urbanismu, územního plánování, krajinářské architektury, stavební kultury a kvality prostředí na všech stupních škol

- Stanovit v **opatření 6.3.1** „Vytvořit pracovní skupinu zabývající se implementací vzdělávání o architektuře a stavební kultuře na základních a středních školách a metodikou prezentace tématu v širších souvislostech“ zodpovědné osoby v jednotlivých institucích, které budou mít spolupráci v pracovní skupině své agendě. Začlenit do implementace témat také mateřské školy. Namísto pracovní skupiny podpořit vznik a fungování platformy k pravidelné výměně informací, setkávání a koordinaci.
- Doplnit **opatření 6.3.5** „Zařadit přípravu pedagogů zabývajících se tématy architektura a stavební kultura na základních a středních školách do systému dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků“ o „Sestavit databázi architektů se zájmem o spolupráci s učiteli a zapojit je do vzdělávání pedagogů i vlastní výuky tématu. Ve spolupráci s platformou podpořit aktivní organizace činné na tomto poli a jejich kvality směřované ke vzdělávání pedagogických pracovníků. Podpořit komentované prohlídky staveb pro učitele, děti a mládež. Podpořit vzdělávání studentů pedagogiky, budoucích pedagogů, v oblasti architektury a stavební kultury“.
- **Opatření 6.3.7** „Posílit vzdělávání pro úlohu hlavního architekta jako koordinátora urbanistické koncepce a kompozice sídel a mediátora mezi zájmovými skupinami“. ČKAIT je toho názoru, že tuto roli může plnit nejen hlavní architekt, ale i městský inženýr. V tomto oboru vzdělává studenty Fakulta stavební VUT v Brně i Fakulta stavební VŠB v Ostravě. Ve spolupráci s těmito vysokými školami pořádá ČKAIT každoročně konferenci věnovanou problémům městského inženýrství v Karlových Varech (resp. v Chebu).
- Doplnit **NOVÉ opatření** „Podpořit roli městských architektů jako garantů vzdělávacích a osvětových témat“.

- Doplnit **NOVÉ opatření** „Provést rešerši zahraničních i tuzemských přístupů a aktivit v oblasti vzdělávání dětí a mládeže“.
- Doplnit **NOVÉ opatření** „Vytvořit přehled dotačních programů týkajících se vzdělávání a umožnit jejich čerpání i mimoškolním organizacím“.
- **Opatření 6.3.1** „Vytvořit pracovní skupinu zabývající se implementací vzdělávání o architektuře a stavební kultuře na základních a středních školách a metodikou prezentace tématu v širších souvislostech“. Spolupráce se stavebními průmyslovými školami se v ČKAIT uskutečňuje na úrovni oblastí. Formy jsou různé: školy dostávají časopisy a publikace vydávané Komorou, získávají přístup k Profesnímu systému informací pro členy ČKAIT (PROFESIS), pedagogové se zúčastňují vzdělávacích akcí ČKAIT.
- **Opatření 6.3.2** „Využit výstupy výzkumné potřeby Výzkum vhodných nástrojů ke zvyšování stavební kultury“ bylo ukončeno s neuspokojivým výsledkem.
- Doplnit **opatření 6.3.3** „Jako podklad pro revizi rámcových vzdělávacích programů zpracovat dokument s charakteristikou, pojmy, cíli, učivem a výstupy vzdělávání o architektuře, urbanismu, územním plánování, krajinářské architektuře a stavební kultuře na všech stupních škol. Do podkladu zařadit i vzdělávání o základním systému fungování práva v těchto oblastech, o dopadech územního plánování na společnost a její vývoj a o významu a problémech památkové péče“ o „Zpracovat ve spolupráci s nově zřízenou platformou. Udělat rešerši a hodnocení dostupných tuzemských aktivit a zpracovat výstupy“.
- Doplnit **opatření 6.3.4** „Revidovat rámcové vzdělávací programy tak, aby obsahovaly témata spojená s architekturou a stavební kulturou, přizpůsobená jednotlivým stupňům škol. Začlenit architekturu, urbanismus, územní plánování, krajinářskou architekturu a stavební kulturu do jednotlivých souvisejících vzdělávacích oblastí a příslušných průřezových témat. Zaměřit se zejména na vztah jednotlivce k jeho domovu a městu, včetně péče o prostředí, které jej obklopuje. Při výuce využívat příkladů dobré praxe, příklady kvalitní architektury užívat jako učební materiál. Začlenit do výuky praktické aktivity zlepšující kvalitu prostředí vytvářeného výstavbou. Nabídnout pedagogům potřebné výukové materiály a odbornou podporu pro zajištění výuky“ o „Zajistit, aby v rámci probíhající celkové revize RVP bylo počítáno se začleněním témat spojených s architekturou, urbanismem, územním plánováním, krajinářskou architekturou, stavební kulturou a utvářením vztahu k vystavěnému prostředí do výuky na MŠ, ZŠ, SŠ. Uložit NÚV v rámci probíhající revize RVP, aby spolupracovali s architekty a organizacemi, které se věnují začlenění tématu architektury a stavební kultury do výuky“.
- **Opatření 6.3.4** „Revidovat rámcové vzdělávací programy tak, aby obsahovaly témata spojená s architekturou a stavební kulturou, přizpůsobená jednotlivým stupňům škol. Začlenit architekturu, urbanismus, územní plánování, krajinářskou architekturu a stavební kulturu do jednotlivých souvisejících vzdělávacích oblastí a příslušných průřezových témat. Zaměřit se zejména na vztah jednotlivce k jeho domovu a městu, včetně péče o prostředí, které jej obklopuje. Při výuce využívat příkladů dobré praxe, příklady kvalitní architektury užívat jako učební materiál. Začlenit do výuky praktické aktivity zlepšující kvalitu prostředí vytvářeného výstavbou. Nabídnout pedagogům potřebné výukové materiály a odbornou podporu pro zajištění výuky“. Spolupráce se stavebními průmyslovými školami se v ČKAIT uskutečňuje na úrovni oblastí. Formy jsou různé: školy dostávají časopisy a publikace vydávané Komorou, získávají přístup k Profesnímu systému informací pro členy ČKAIT (PROFESIS), pedagogové se zúčastňují vzdělávacích akcí ČKAIT.
- Doplnit **NOVÉ opatření** „Podpořit organizace, které se tématu věnují dlouhodobě finančně a koordinačně“.

2.3.7 Téma 7 – Osvěta a media

- **Doplnit nové opatření, které bude cílit na práci s novináři.**

- **Doplnit nové opatření, které zajistí větší propagaci české architektury, např. formou kalendářů či diářů s významnými stavbami.**
- **Doplnit nové opatření k aktivní účasti na mezinárodních akcích souvisejících s architekturou a stavební kulturou, včetně akcí řešících případnou evropskou politiku architektury.**
- **Doplnit nové opatření k větší propagaci Politiky architektury a stavební kultury České republiky v zahraničí²⁵.**

2.3.7.1 Cíl 7.1 – Prosazovat větší uplatnění témat architektura, urbanismus, územní plánování, krajinářská architektura a stavebnictví ve veřejnoprávních médiích

- **Doplnit opatření 7.1.1** „Zajistit zpracování podkladů a následně iniciovat u veřejnoprávních médií vytvoření většího prostoru věnovaného tématům architektura, urbanismus, územní plánování, krajinářská architektura a stavební kultura“ o „Zajistit data z veřejných staveb, kterými je možné dokládat důležitost kvalitativního výběru projektů“.
- **Opatření 7.1.1** „Zajistit zpracování podkladů a následně iniciovat u veřejnoprávních médií vytvoření většího prostoru věnovaného tématům architektura, urbanismus, územní plánování, krajinářská architektura a stavební kultura“. Cestou tiskových konferencí k aktuálním tématům ve výstavbě (např. opravy panelových domů, havárie a údržba mostních konferencí a další) navázala ČKAIT spolupráci s celostátními médii (televizní a rozhlasové stanice, redakce odborných časopisů, novin, elektronických portálů). Kromě bezprostřední reakce a aktuálnímu informování veřejnosti, je cennou devizou těchto kontaktů trvalá spolupráce novinářů a redaktorů s ČKAIT. Pracovníci sdělovacích prostředků se naučili obracet se na Komoru v situacích, kdy hledají odborné vyjádření ke konkrétním kauzám i k obecným problémům ve výstavbě.

2.3.7.2 Cíl 7.2 – Zajišťovat propagaci příkladů kvalitních realizací včetně kvalitní následné péče o hotové dílo

- **Opatření 7.2.2** „Využívat stálé elektronické platformy pro identifikaci, sdílení a propagaci příkladů nejlepší praxe v oblasti architektury a stavební kultury (včetně památkové péče a zahradně-krajinářských úprav)“. ČKAIT nepovažuje za vhodné vytvářet pro daný účel samostatné portály. Nejlepší příklady z praxe najdeme v současné době na webových stránkách poskytovatelů dotací, Státního fondu rozvoje bydlení a Státního fondu životního prostředí. Jsou tu prezentovány nejlepší realizace staveb uskutečněné s podporou příslušného fondu (Nová zelená úsporám, Nový panel a další). Předností tohoto způsobu prezentace je, že jsou představovány stavby s ověřenými vlastnostmi. Soutěže o nejlepší řešení památkové ochrany staveb vypisuje Státní památkový ústav. Informace přináší na svých webových stránkách, poskytuje je cestou tiskových zpráv novinářům. ČKAIT informuje o oceněných stavbách ve svých časopisech.
- **Opatření 7.2.1** „Podporovat soutěže propagující kvalitní příklady architektonických a urbanistických děl, např. cenu MMR, Stavba roku, Projekt roku, Grand Prix architektů, Building Efficiency Award apod.“ ČKAIT je spoluvypisovatelem celostátní soutěže Stavba roku, působí v porotě soutěže a uděluje cenu předsedy ČKAIT. Prostřednictvím Oblastních kanceláří ČKAIT se podílí na přípravě a průběhu krajských soutěží Stavba roku. V rámci krajských soutěží oceňuje ČKAIT nejlepšího projektanta a nejlepšího stavbyvedoucího roku. Lze říci, že v rámci jednotlivých krajů mají tyto krajské soutěže větší popularitu a odezvu veřejnosti než soutěže celostátní.
 - ČKAIT vyhlašuje každoročně soutěž o Cenu inženýrské komory. Její výsledek je zveřejňován na shromáždění delegátů ČKAIT v březnu každého roku.
 - O oceněných stavbách informuje ČKAIT podrobně ve svých periodikách (Stavebnictví, Zprávy a informace ČKAIT).

²⁵ Včetně případné účasti v soutěžích jako je Dubai International Award for Best Practices to Improve the Living Environment.

- Na rozdíl od Slovenské republiky v ČR absentuje soutěž o nejlepší návrhy ekonomicky úsporných staveb pro bydlení, která měla v Čechách a na Slovensku velkou tradici v meziválečném období.
- Doplnit **NOVÉ opatření** „Finanční podpora pořádání konferencí s tematikou spojenou s opatřeními PASK ČR“.

2.3.7.3 Cíl 7.3 – Mezi odbornou a laickou veřejností zvyšovat povědomí o potřebě komplexního přístupu k prostředí vytvářenému výstavbou a dalšími činnostmi člověka, zahrnující problematiku staveb, urbanistických celků a krajiny, včetně jejich vlivu na prostředí a člověka. Podporovat utváření vztahu uživatelů k prostředí, ve kterém žijí

- Doplnit **NOVÉ opatření** „Použití PASK ČR k posílení národní a regionální identity. Podpora vnímání kulturního prostředí²⁶ jako národního bohatství a zvýšení pocitu odpovědnosti veřejnosti za prostředí“.
- Doplnit **NOVÉ opatření** „Zapojit téma turismu do PASK ČR v pozitivním i negativním smyslu. CzechTourism by měl propagovat kvalitní regionální architekturu, historickou všech období i soudobou. Samosprávy podpořit ve sdílení zkušeností s turismem“.
- **Opatření 7.3.1** „Podporovat osvětovou činnost o kulturně historickém kontextu sídel (jak měst, tak i vesnic), jejich vývoji, o významu jednotlivých dochovaných prostorů a objektů, o jejich hodnotě umělecko-historické, o přírodním bohatství a zázemí sídla a jeho jednotlivých částí. Upozorňovat na hodnoty krajiny a potřebu její dostupnosti. Informovat o významu a problémech památkové péče“. ČKAIT uveřejňuje v časopise Stavebnictví (nekonečný) seriál věnovaný jednotlivým předním osobnostem českého stavebnictví v historii. Jsou prezentovány stavby, které navrhli, nebo se na jejich návrhu či provedení podíleli. Oblastní výbor ČKAIT v Jihlavě připravuje každoročně odbornou konferenci (místo konání Havlíčkův Brod), věnovanou malým venkovským památkám, jejich významu, udržování a obnově. Konference se setkává s velkým zájmem projektantů a realizátorů staveb a pracovníků stavebních úřadů. Její součástí je diskuze s pracovníky památkové ochrany.
- **Opatření 7.3.2** „Zužitkovat příklady dobré praxe ke zvyšování kvality poptávky klientů. Podporovat vycházky s architekty či komentované prohlídky novostaveb“. Tradičním způsobem takové prezentace jsou dny otevřených dveří na stavbách, ve školách. Organizovaly se hromadně (ve spolupráci Svazu podnikatelů ve stavebnictví, Českého svazu stavebních inženýrů a ČKAIT) v rámci tzv. Dnů stavitelství v letech před ekonomickou krizí. Stálo by za úvahu, zda se k nim vrátit.
- Doplnit **opatření 7.3.3** „Zapojovat veřejnost (dospělé i děti, zejména školy) do projektů ovlivňujících veřejný prostor“, o „Vyhodnocovat kvalitu a průběh zapojování veřejnosti, analyzovat dopad participačních aktivit v jednotlivých obcích. Vzdělávat veřejnou správu v metodách a plánování participace. Využívat lépe příležitosti k osvětě při práci s veřejností“.
- Doplnit **NOVÉ opatření** „Zasadit se o aktivní zapojování dětí a učitelů do revitalizace prostředí škol. Participace je vhodnou vzdělávací metodou, jak prakticky seznamovat děti, učitele a rodiče s architekturou, a jak posilovat občanské dovednosti. Participaci uložit jako jednu z podmínek získání grantů na výstavbu škol, přístaveb a obnovu školních zahrad. Pomoci školám s participačním procesem“.
- Doplnit **NOVÉ opatření** „Podpora profesních spolků a organizací v mezinárodních organizacích“.

²⁶ Kulturní prostředí je částí přírody, jež je člověkem přetvořená, kultivovaná, je specificky lidským prostředím, tzv. druhou přírodou, v níž člověk žije. V tomto širším smyslu zahrnuje kulturní prostředí všechno, co nás obklopuje a je současně dílem člověka, co utváří náš životní způsob.

2.3.8 Téma 8 – Výzkum a vývoj

- **Doplnit nové opatření, které iniciuje výzkum tradičních materiálů, způsobů jejich zpracování a jejich dopad na užité vlastnosti konstrukcí.**
- Českému stavebnictví chybí dlouhodobě instituce zabývající se aplikovaným stavebním výzkumem.
- Dnes se na aplikovaném stavebním výzkumu začínají podílet výzkumná centra UCEEB v Buštěhradě (Univerzitní centrum energeticky efektivních budov ČVUT) a AdMaS Brno (Advanced Materials, Structures and Technologies Fakulty stavební VUT).
- Pokud se podíváme zpět na posledních cca 15 let, zjišťujeme, že nositelem technického pokroku ve stavebnictví byly profesní nevládní organizace ve stavebnictví, které se mj. soustavně věnovaly aplikaci zahraničních zkušeností vyspělých zemí. Za mnohé můžeme jmenovat Centrum pasivního domu v Brně, které přineslo do České republiky zahraniční zkušenosti, metodiky a standardy pro navrhování a provádění pasivních domů; Českou společnost pro bezvýkopové technologie, která je členem Mezinárodní společnosti pro bezvýkopové technologie ISTT; CACE – Českou asociaci konzultačních inženýrů, která je členem Mezinárodní federace konzultačních inženýrů a významně se zasloužila o šíření a používání vzorových a smluvních podmínek FIDIC ve stavebnictví; STOP – Společnost pro technologie ochrany památek, která usiluje o dialog památkářů, technologů konzervace památek, projektantů a pracovníků organizací, kteří obnovu stavebních památek provádějí; Českou betonářskou společnost, která je členem Mezinárodní federace pro konstrukční beton a členem Sdružení evropských betonářských společností (ECSN); existuje celá řada dalších. Vydávají časopisy, technická pravidla, organizují studentské soutěže, odborné exkurze doma i v zahraničí, pořádají semináře a konference. V budoucnu by měly být přizvány ke tvorbě takových dokumentů, jako je Politika architektury a stavební kultury České republiky.
- Doplnit **NOVÉ opatření** „Iniciace založení Ústavu architektury, urbanismu a plánování na Akademii věd ČR a spolupráce s ním“.
- Stavební výzkum nelze provádět od stolu a počítače, je potřebné příslušné vybavení, měřicí a monitorovací zařízení, laboratoře aj. To nenahradí Grantová agentura a TAČR.
- Doplnit **NOVÉ opatření** „Zpracovat analýzu týkající se dopadů daňové regulace na rozvoj výstavby a sídel“.
- Doplnit **NOVÉ opatření** „Zavést systém jednotné prezentace grantů a podpory publikace výsledků výzkumu“.
- Doplnit **NOVÉ opatření** „Úzká vazba pracovní skupiny na univerzitní prostředí – využití stávajících, iniciace dalších vhodných výzkumných projektů a spolupráce na nich“.
- Doplnit **NOVÉ opatření** „Podpořit interdisciplinární týmové pojetí výzkumu“.
- Doplnit **NOVÉ opatření** „Obnova výzkumu bydlení, chování trhu a bytových potřeb obyvatel“.
- Doplnit **NOVÉ opatření** „Zajistit a podporovat účast výzkumných pracovišť v mezinárodních projektech“.

2.3.8.1 Cíl 8.2 – Využívat výsledky výzkumu a vývoje v praxi

- **Opatření 8.2.3** „Podporovat publikování výsledků výzkumů (českých a zahraničních), které se zaměřují na vliv kvality prostředí na člověka“. V rámci spolupráce se stavebními fakultami vysokých škol a jejich výzkumnými centry (UCEEB Buštěhrad, AdMaS Brno) publikuje ČKAIT ve svých časopisech výsledky výzkumných prací s možnostmi aplikací pro stavební praxi.

2.3.9 NOVÉ téma – Vedení, koordinace a spolupráce

- Doplnit **NOVÉ opatření** „Podpořit zřizování městských/obecních architektů pomocí platformy pro sdílení jejich znalostí (Národní centrum architektury, Kancelář hlavního architekta ČR, krajská centra architektury). Podpořit sestavování Komunálních politik architektury jako součásti Strategických plánů po vzoru evropských měst a regionů. V případě dotací, které se týkají prostředí hodnotit zřízení funkce městského architekta kladnými body“.
- Doplnit **NOVÉ opatření** „Zřídít odbornou platformu pro aktualizaci PASK, s jasnou strukturou a programem“.
- Doplnit **NOVÉ opatření** „Rozlišit úkoly státu, krajů, měst/obcí, privátního sektoru a nestátních organizací“.

U státu:

- Zahrnout kritéria kvality architektury do dotací, uznat neziskovost tématu a díky tomu například daňově zvýhodnit aktivity spojené s PASK ČR.
- Podporovat lifecost přístup u státních staveb.
- Vláda bude aktivně podporovat mezinárodní debatu k PASK ČR (včetně tematických událostí a předsednictví EU).
- Vláda bude zveřejňovat a koordinovat informace k PASK ČR na svém webu.
- Připravit doporučení na úpravu státních památkových objektů z pohledu energetické úspornosti. Na vybraných státních budovách podporovat testování možných přístupů a technologie obnovy.
- Podpořit vznik krajských Center architektury. Podpořit vznik krajských architektů (jako jednotlivců nebo komisí) jako koordinátorů PASK ČR a podpoře měst a obcí v regionu.
- Vláda bude pomocí Rady PASK ČR sledovat a aktualizovat PASK ČR.
- Zahrnout požadavek kvality architektury do správy státního majetku – Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových.
- Podpořit téma PASK ČR – architektury v každodenním rozhodování obce. Podpořit spolupráci obcí a jejich svazků včetně expertů, jejich sdílení a organizace, které šíří architekturu na venkově.
- Realizovat státní pilotní projekty – kvalitativní výběr, promítnutí lifecost do návrhu i provozu budovy – aspoň dva takové ukázkové projekty. Vybrat ukázkovou budovu v ČR (např. budovu Finančního úřadu na nábřeží kapitána Jaroše po odstěhování úřadu MČ Praha 7).
- Vláda a státní organizace ustanoví poradní komise pro architekturu (na ministerstvech, ve státních organizacích).
- Vláda provede tři pilotní projekty s participací a vyhodnotí je v mezioborových týmech.
- Vláda vytvoří Mapu šíření PASK jako přehled uskutečněných školení a průběžného vzdělávání v oblasti PASK.
- Vláda vytvoří program implementace PASK pro státní organizace a municipality, včetně expertní podpory a vyhodnocení programu. Téma PASK bude součástí efektivní správy.
- Propagovat PASK ve státní správě (ministerstva, státní organizace, státem zřízené a vlastněné organizace, stavební úřady, dotčené orgány státní správy – OŽP, OPP, odb. rozvoje) a samosprávě (kraje, města a obce).

- Transformovat ÚÚR na Národní centrum architektury, které by sloužilo jako datové, osvětové, vzdělávací, koordinační a kontrolní centrum po vzoru IPR v Praze (ale pro celou ČR). To bude aktivně celorepublikově spolupracovat i se vzdělávacími organizacemi, samosprávami a profesními organizacemi.
- Sjednotit geodatabázi ČR od katastrů, přes ÚAP po ÚPD, aby byla v jednotném otevřeném formátu, přehledná, aktuální a dostupná.
- Zřídit Kancelář hlavního architekta ČR. Jako inovační a strategické centrum, které bude mít administrativní podporu v Národním centru architektury. Výběr na určité období s konkrétním programem a zaměřený na získání respektovaných osobností, nikoliv úředníků.
- Zajistit komunikaci se zahraničím pomocí Národního centra architektury v oblasti architektury a stavební kultury, včetně podpory exportu služeb.

U samospráv (kraje, obce):

- Podporovat krajské a městské/obecní architekty a komise.

U soukromníků:

- Požadovat zahrnutí dlouhodobé perspektivy u soukromých vlastníků i stavitelů veřejných staveb.

U profesních komor:

- Podporovat spolupráci, připravovat metodiky a šířit PASK ČR.

2.3.9.1 Cíl 9.1 – Pracovní skupina pro implementaci (NOVÉ Téma 9 – Implementace opatření)

- Doplnit **NOVÉ opatření** „Zřízení nezávislé koordinační pracovní skupiny pro implementaci politiky architektury. Skupina by měla mj. připravit akční plán obsahující konkretizaci schválených opatření, upřesnění jejich financování v jednotlivých letech a delegování opatření do nižších úrovní (kraje, obce). Každé opatření by mělo mít svého garanta (garantem opatření nemusí být výlučně orgány státní správy)“.
- Doplnit **NOVÉ opatření** „Posílení role hlavních architektů na úrovni krajů a obcí, respektive poradních sborů, jako garantů prosazení politiky architektury. Zřídit případně pozici státního/krajského hlavního architekta, který by se vyjadřoval k významným veřejným stavbám, včetně staveb infrastrukturních“.
- Doplnit **NOVÉ opatření** „Zřízení kontrolního fóra PASK ČR ze zástupců orgánů státní správy pro zajištění soustavného a důsledného uplatňování zásad PASK ČR“.
- Doplnit **NOVÉ opatření** „Podpořit interdisciplinární týmové pojetí práce při řešení úloh v územním plánování“.
- Doplnit **NOVÉ opatření** „Podporovat účast profesních sdružení v mezinárodních organizacích“.
- Doplnit **NOVÉ opatření** „Sbírání příkladů dobré praxe s cílem propagovat kvalitu v architektuře a plánování měst a krajiny. Vydávat katalogy, zřídit webovou stránku“.

2.3.9.2 Cíl 9.2 – Pracovní skupina pro tvorbu legislativy (NOVÉ Téma 9 – Implementace opatření)

- Doplnit **NOVÉ opatření** „Vytvoření stálé pracovní skupiny expertů pro tvorbu legislativy“.

2.3.10 NOVÉ téma – Bydlení

- Doplnit **NOVÉ opatření** „Zahrnout do PASK ČR ty části tématu bydlení, které se týkají prostředí“.
- Doplnit **NOVÉ opatření** „Zajistit při výstavbě městských bytů i při veřejné podpoře výstavby bytů soukromou sférou kvalitativní výběr projektů a jejich zpracovatelů“.
- Doplnit **NOVÉ opatření** „Udržet v územích dotčených turismem dostupné bydlení daňovým opatřením“.

2.3.11 NOVÉ téma – Legislativa a procesní kvalita

2.3.11.1 NOVÝ Cíl 11.1 – Upravit proces povolování staveb a stavební legislativu tak, aby podporovala implementaci PASK

- Doplnit **NOVÉ opatření** „Elektronizovat projednání projektové dokumentace s dotčenými orgány státní správy a stavebním úřadem“.
- Doplnit **NOVÉ opatření** „Zjednodušit dokumentaci pro územní a stavební řízení“.
- Doplnit **NOVÉ opatření** „Zajistit soulad relevantní legislativy s PASK ČR“.

2.4 Doporučení ke způsobu implementace PASK ČR

- **Zajistit trvalé koordinační a řídicí pracoviště Politiky architektury a stavební kultury České republiky, včetně jeho personálního a finančního zajištění. Toto pracoviště by mělo mj. intenzivně koordinovat a průběžně kontrolovat činnosti spojené s plněním jednotlivých opatření.**
- **Ustanovit pracovní skupinu či platformu pro setkávání a sdílení zkušeností z implementace Politiky architektury a stavební kultury České republiky²⁷. Ustanovit konkrétní osoby jako garanty implementace v rámci jednotlivých orgánů veřejné správy a zajistit sdílení jejich adresáře.**
- **Zapojit organizace, které se tématům souvisejícím s Politikou architektury a stavební kultury České republiky věnují, ale zatím nekooperují (CzechTourism, CzechInvest).**
- **Více zapojit nadace a spolky směřující k implementaci Politiky architektury a stavební kultury České republiky.**
- **Přenést část povinností při implementaci i na kraje a obce. Poskytovat při tom z centrální úrovně metodickou pomoc pracovním skupinám na úrovni krajů.**
- **Zajišťovat publicitu aktivit spojených s Politikou architektury a stavební kultury České republiky na různých úrovních.**
- **Prověřit nové způsoby financování opatření Politiky architektury a stavební kultury České republiky.**
- **Schvalovat Politiku architektury a stavební kultury České republiky včetně rozpočtu. Uvádět u jednotlivých opatření způsob jejich finančního zabezpečení.**
- Při českém předsednictví EU 2022 uspořádat mezinárodní událost na téma evropských politik architektury a Baukultur a prezentovat dosažené výsledky.
- K větší reálnosti implementace by přispěla základní informace o způsobu finančního zabezpečení daného opatření.
- Pro racionální vyhodnocování implementace by byla potřebná znalost kontaktu na garanta jednotlivých orgánů veřejné správy. V případě, že by vzniklo trvalé koordinační a řídicí pracoviště, by takový seznam mohl vzniknout.
- Výrazně rozšířit obecné povědomí o dokumentu, využít proces jeho aktualizace k propagaci tématu architektury (vláda, parlament, municipality, instituce, komory a kulturní sféra).
- Podpořit vznik mezirezortní a mezioborové koordinační skupiny pro implementaci a pověřit ji koordinací přípravy nového dokumentu pro rok 2020 a podrobného akčního plánu pro následující období. Za naplňování cílů PASK ČR by měla převzít odpovědnost vláda.
- Implementace je založená na smysluplných principech. Jsou definována opatření, jejich garant, instituce, které mají spolupracovat a termín.
- Znalost fyzických garantů je žádoucí i proto, že mají řídit naplňování jednotlivých opatření. Jejich fyzická existence (ve srovnání s virtuálním uvedením organizace) umožňuje adresně požadovat korekce, informace o plnění a podobně. Vyhodnocování míry a způsobu naplňování jednotlivých opatření je komplikované u obcí s ohledem na jejich počet a na skutečnost, že garantují 30 % opatření. Určitým způsobem by prospělo přesunutí části kompetencí za implementaci PASK ČR na kraje, případně na obce s rozšířenou působností.

²⁷ Kromě profesních organizací hraje klíčovou roli Ministerstvo kultury, které vyjádřilo dopisem náměstka ministra zájem o úzkou spolupráci v rámci této skupiny a považuje za přínosné, aby byla provázána implementace Politiky architektury a stavební kultury České republiky a implementace Davoské deklarace.

2.5 Doporučení k finančním zdrojům na realizaci PASK ČR

- Vyhradit určité procento z poplatku za stavební povolení na podporu krajských Center architektury.
- Doporučujeme uvádět u jednotlivých opatření způsob jejich finančního zabezpečení.
- Z veřejných zdrojů je potřebné pokrýt institucionální zajištění implementace PASK ČR (centrálního řídicího a koordinačního pracoviště, jeho horizontálních vazeb na ústřední orgány veřejné správy a vertikální vazby na veřejnou správu na úrovni krajů případně vybraných obcí).
- Schválit PASK ČR včetně rozpočtu.
- Propagovat téma u nadací – jediná nadace, která se tématu zásadně věnuje je Nadace Proměny. Je nutné zdůrazňovat význam prostředí pro společnost. Bez kvalitního prostředí a vědomí spoluodpovědnosti za něj u obyvatel je demokratické zřízení dlouhodobě neudržitelné.
- U jednotlivých opatření je potřeba zvážit, kdy je finanční zabezpečení nezbytné a kdy je žádoucí finanční motivace. V případě finanční dotace je potřeba stanovit kritéria pro možnost posouzení efektivity vynaložených prostředků. V těchto případech je potřeba nastavit racionální zpětnou vazbu pro vyhodnocení přínosů.
- Vyčlenit rozpočtovou kapitolu u každého z partnerů plnění PASK ČR, nikoli pouze u MMR ČR.
- Plánovat jak rozpočet pro celé období implementace PASK ČR, tak připravit prostor pro jeho doplňování a navyšování v průběhu implementace po schválení nebo upřesnění programu PASK ČR, například po prvním roce.
- Zdroje směřovat převážně „dolů“ ke konkrétním partnerům, kteří budou implementaci zajišťovat, např. na smluvním principu. Peníze by se měly dostat k subjektům s nejvyšší motivací PASK ČR uvádět v život nebo na instituce, které je mohou bezprostředně použít na zvýšení kvality veřejných zakázek.

2.6 Doporučení k institucionálnímu zajištění implementace PASK ČR

- Zřídit Radu, Platformu nebo Nadaci PASK ČR. Ta by zaštiťovala propagaci, širokou diskuzi témat a podporovala vyhodnocení, aktualizaci dokumentu a kontrolu jeho naplňování.
- Primárně chybí stálé, řídicí a koordinační pracoviště, které je dostatečně personálně a kompetenčně vybavené.
- Proto je žádoucí delegovat část kompetencí a odpovědnosti přesunout na úroveň krajů, případně až na úroveň ORP.
- Podpořit krajské a městské/obecní architekty, městské Rady architektů a podobné komise jako koordinátory a realizátory PASK ČR.
- Stávající forma zajištění implementace není dostatečná, má převážně formální charakter. Primárně chybí stálé, řídicí a koordinační pracoviště, které je dostatečně personálně a kompetenčně vybavené. PASK ČR má být implementován na celém území ČR. Racionální kontrola a získání zpětné vazby z provedené implementace v ČR z jednoho centrálního pracoviště je nereálné. Proto je žádoucí delegovat část kompetencí a odpovědnosti přesunout na úroveň krajů, případně až na úroveň ORP.
- Zabývat se možnostmi transformace ÚÚR na Národní centrum architektury, které je koordinačním, expertním a metodickým centrem PASK ČR.
- Rozšířit spolupráci se zavedenými institucemi, zejména univerzitami, profesními komorami a kulturní sférou.
- Zřídit Kancelář hlavního architekta ČR jako reprezentanta tématu PASK ČR směrem k vládě, občanům i zahraničí. Bude kooperovat s Národním centrem architektury.
- Současný právní stav v České republice (neukotvení stavební kultury zákonem) nepodporuje centralistické pojetí řízení příslušné agendy – tedy delegování zodpovědnosti s možností vymáhání plnění daných úkolů (jako například portugalský model). Poslední dobou lze ovšem sledovat rozmanitou škálu bottom-up aktivit, které s vědomím současných výzev stavební kulturu kultivují dobrovolně, což by mělo být podpořeno a snad lehce koordinováno expertní pracovní skupinou s vysokým interdisciplinárním odborným kreditem.
- Dnes je plnění úkolů PASK ČR uloženo usnesením vlády ČR č. 22 ze dne 14. 1. 2015 dle hierarchie, která neumožňuje vzájemně koordinovat činnosti spojené s implementací opatření PASK ČR. Opatření uložená PASK ČR zasahují širokou oblast odborných disciplín a široké spektrum subjektů při jejich naplňování. Koordinaci mezi jednotlivými opatřeními v podstatě zajišťuje MMR.
- Z průběžného vyhodnocení PASK ČR k 31. 12. 2017 je zřejmé, že v plnění uložených opatření pokročilo pravděpodobně nejdále MMR ČR. Z pohledu plnění opatření je stav následující:
 - MMR (6 dokončených opatření, 20 rozpracovaných opatření) z celkem 38.
 - MZe (1 rozpracované opatření) z celkem 1.
 - MŠMT (4 rozpracovaná opatření) z celkem 8.
 - Veřejná správa obcí (3 dokončená opatření, 7 rozpracovaných opatření) z celkem 16.
 - Veřejná správa obcí a krajů (2 dokončená opatření, 3 rozpracovaná opatření) z celkem 7.
 - MPO (dosud nerozpracováno) z celkem 1.
 - Grantová agentura ČR (dosud nerozpracováno) z celkem 1.
- Zodpovědné subjekty v podstatě jen evidují jednotlivé úkoly, resp. opatření, ale není zajištěno jejich soustavné uplatňování, kontrola a vyhodnocování jejich efektivity.

2.6.1 Pracovní skupiny pro implementaci PASK ČR

- Je prakticky nemožné kontrolovat, zda obce nebo kraje ve svých dokumentech zohledňují PASK ČR nebo nikoliv.
- Zřídit pracovní skupiny, a to na centrální a krajské úrovni.

2.6.1.1 Pracovní skupina pro implementaci PASK ČR na úrovni ČR

- Pro efektivnější zajištění implementace PASK ČR navrhujeme zřízení pracovní skupiny na úrovni ČR, která bude složena ze zástupců subjektů garantujících jednotlivá opatření a z řad odborné veřejnosti (AUÚP ČR, SMO ČR, ČKA, ČKAIT apod.) PASK ČR by ve své aktualizaci přímo označil opatření, jejichž plnění je delegováno na kraje.

Pracovní skupina na úrovni ČR by měla za úkol:

- Koordinovat činnosti spojené s plněním jednotlivých opatření (např. navazující či úzce související opatření).
- Průběžně kontrolovat plnění opatření dle harmonogramu stanoveného vládním usnesením.
- Zajišťování publicity aktivit spojených s PASK ČR.
- Poskytování metodické pomoci pracovním skupinám na úrovni krajů.
- Schvalovat využitelnost materiálů, které jsou výstupem plnění jednotlivých opatření.
- Poskytovat metodickou pomoc uživatelům PASK ČR, zejména na celostátní a regionální úrovni – např. konzultace při zapracování opatření do koncepčních materiálů státu a krajů, účast v komisích výběrových řízení veřejných zakázek na celostátní úrovni, účast na významných vzdělávacích projektech.
- Spolupráce s organizací zřízenou Ministerstvem pro místní rozvoj pro výzkum a vývoj v oblasti architektury, urbanismu a územního plánování.
- Příprava materiálu k plnění PASK ČR pro předložení Vládě ČR, včetně případných návrhů na aktualizaci PASK ČR.

2.6.1.2 Pracovní skupina pro implementaci PASK ČR na úrovni krajů

- Pracovní skupina pro implementaci PASK ČR na úrovni krajů by měla pomoci veřejné správě kraje a obcí s implementací opatření PASK ČR, se zajištěním koordinace s aktivitami na úrovni státu.
- Pracovní skupina na úrovni kraje by měla být složena z pracovníků krajského úřadu z oblasti regionálního rozvoje, územního plánování, veřejných zakázek, školství, životního prostředí, ze zástupců samosprávy kraje a ze zástupců SMO kraje.

Pracovní skupina na úrovni krajů by měla za úkol:

- Úzká spolupráce s celostátní pracovní skupinou pro implementaci PASK ČR.
- Koordinovat činnosti spojené s plněním jednotlivých opatření ve správním území kraje, včetně kontroly využívání materiálů, které vznikly splněním opatření PASK ČR.
- Poskytovat metodickou pomoc obcím při plnění opatření PASK ČR, např. konzultace při zpracování opatření do koncepčních materiálů obcí, do územně plánovacích podkladů a dokumentací, při přípravě zadání veřejných zakázek.
- Účast v komisích výběrových řízení veřejných zakázek obcí a kraje.
- Účast na vzdělávacích projektech kraje a obcí spojených s implementací PASK ČR.

- Zpracovávat a vyhodnocovat akční plán PASK ČR pro své správní území, minimálně v rozsahu opatření, které byly PASK ČR na kraje delegovány.

2.7 Další doporučení

- **Prověřit, zda by bylo účelné implementační část (opatření) řadit přímo k příslušným cílům.**
- **Doplnit materiál fotografiemi příkladů dobré praxe vysvětlujícími problematiku (například realizacemi vzniklými na základě soutěže).**
- **Kromě vlastního materiálu zpracovat a šířit jednoduchý propagační leták objasňující, co je cílem Politiky architektury a stavební kultury České republiky²⁸.**
- **Na grafické zpracování materiálu vypsát grafickou soutěž.**
- **Grafické ztvárnění:** je dokument graficky koncipován jako atraktivní materiál s bohatým obrazovým doprovodem vysvětlujícím problematiku i laikovi.
- **Příklady dobré praxe:** Například výstavby, která vznikla na základě architektonické soutěže, či z výběrových řízení, kde byla dominantním kritériem kvalita.
- Zapojit organizace, které se tématům souvisejícím s PASK věnují, ale zatím nekooperují (CzechTourism, CzechInvest).
- Export architektury a národní identita a prezentace spojená s kvalitní architekturou, stavební kulturou a kvalitou vystavěného prostředí a krajiny jsou všeobecně obsahem národních politik architektury.
- Evropský kontext. Naplňování PASK ČR by mělo být úzce propojené s evropskou sítí informací a zkušeností a ČR by měla být schopná své výsledky prezentovat a obhájit v mezinárodním srovnání.
- Za množství opatření má zodpovědnost veřejná správa na úrovni krajů a obcí. Doporučujeme delegovat část odpovědnosti a pravomocí z ústředního pracoviště na úroveň krajů.
- Čitelnost dnešní PASK ČR je zbytečně komplikovaná oddělením obecného popisu témat a stanovení opatření pro témata v samostatných kapitolách (kapitola VIII. Témata a cíle s obecným popisem témat a kapitola IX. Implementace s uvedením konkrétních opatření v naprosto shodné struktuře). Text je tak zbytečně složitý na čtení.
- Jedno téma na jednu stranu pro přehlednost.
- Tak jako sám dokument je snahou o kultivaci stavební kultury, v oblasti umění a pro tento případ konkrétně grafického designu, se v této sféře také projevuje snaha o kultivaci kultury grafické. Bylo by teda neuvážené (a nejspíše v širším měřítku sebepopírající) se domnívat, že takto komplexní a zodpovědný úkol jako zpracování brožury či knihy prezentující národní politiku architektury, může zvládnout někdo jiný, než profesionální grafické studio. Nejvhodnější formou vypsání takové zakázky by měla být grafická soutěž. Např. ve Finsku se dokument podařilo udržet při 30 stranách, což by mělo být trendem – stručné definice a vysvětlení problematiky, přičemž případné detailnější informace by mohly být prezentovány v navazujících dokumentech už „úředního“ charakteru.
- Důraz na roli samosprávy. Nositelem kvalitního vystavěného prostředí v nejširším měřítku jsou místní samosprávy. Není úkolem státní správy a není ani v jejích možnostech vytváření kvalitního vystavěného prostředí zajistit (nutná spolupráce samospráv a státní správy).
- Důraz na kvalitu vystavěného prostředí jako jeden z klíčových aspektů kvality života – potřeba široké institucionální podpory a společné odborné vedené diskuze akademické, kulturní a profesní sféry. Přestože PASK ČR jmenuje řadu „uživatelů“ spolupracujících na naplňování cílů, je implementace vedena zejména na půdě Ministerstva pro místní rozvoj, bez

²⁸ Obdobně jako např. rakouský materiál Baukultur Compact.

významného zapojení dalších aktérů. Znalost dokumentu, jehož hlavním účelem má být podpora architektury a stavební kultury, a povědomost o jeho existenci jsou obecně nízké. PASK ČR má být určena především lidem (hlavní uživatelé kvalitního vystavěného prostředí), její forma tomu ale vůbec neodpovídá.

- Důraz na dlouhodobé a střednědobé strategie a reakce na současné výzvy (na národní, regionální i místní úrovni). Rychlý růst velkých evropských měst s sebou přináší závažné, a někdy protichůdné tendence: rostoucí ceny bydlení a vylidňování venkova, nároky na zajištění ekonomické prosperity a udržitelného rozvoje, rostoucí zátěže turismu, dopravy, výroby a distribuce energie, tlak na využití krajiny a zemědělské půdy. Kvalita prostředí a dosažitelnost krajiny se spolu s prosperitou regionu stávají významnou konkurenční výhodou.
- PASK ČR ukládá v opatření 9.2 „Pravidelně sledovat a hodnotit plnění jednotlivých opatření a jejich účinnost“. Tento logický a smysluplný požadavek však s ohledem na množství cílů, dílčích opatření a široké spektrum garantů lze plnit jen prostřednictvím stálého řídicího a koordinačního pracoviště, které bude mít na jedné straně odpovědnost za implementaci PASK ČR a na druhé straně bude vybaveno dostatečnými kompetencemi k zainteresované veřejné správě.
- Namísto aktualizace stávající PASK ČR je vhodnější zpracovat zcela nový dokument, který bude uspořádán jinak z hlediska své struktury, bude čtivější a více zaměřen na širokou veřejnost.
- PASK ČR by měla být především dokumentem, který vysvětlí důležitost tématu péče o prostředí a potřebu se mu věnovat a podpoří to srozumitelnými informacemi.
- PASK ČR by měla být prezentována jako materiál, který zastřešuje všechna témata, která se týkají péče o kulturní prostředí. Tedy i témata, jako je klimatická změna a udržitelný rozvoj.
- PASK ČR by měla být i materiálem, který téma péče o prostředí v dlouhodobém výhledu komunikuje se společností. Může a má být tak prostředkem vizualizace budoucích scénářů vývoje společnosti na základě možných přístupů a rozhodnutí české společnosti. Právě na proměnách prostředí je totiž dopad přijatých rozhodnutí nejlépe vidět.
- S tématem PASK ČR úzce souvisí dlouho žádaná rekodifikace českého stavebního práva. (V pracovních tezích rekodifikace není hlavní cíl PASK ČR – zvyšování kvality vystavěného prostředí – zatím paradoxně vůbec uveden.) S implementací PASK ČR bude souviset řada dalších legislativních, nelegislativních, fiskálních a správních nástrojů a politik, které dosud nejsou ani pojmenovány, natož s naplňováním PASK ČR provázány (viz zpráva OECD 2017).
- Zapojit více samosprávy. Významně rozšířit mezirezortní spolupráci s ministerstvy a vládou a mezioborovou spolupráci s dalšími aktéry na vyhodnocení, aktualizaci a implementaci PASK ČR.
- Zaměřit se na příklady dobré praxe a nacházet u nich inspiraci pro ostatní.
- Podporovat mezigenerační solidaritu, předávání zkušeností, praxi mladých a vznikajících architektonických ateliérů.
- Vnímat architekturu jako nástroj k výměně informací, nacházení inovací a vytváření pozitivního obrazu země.
- Podporovat a propagovat kvalitní architekturu na národní úrovni, vytvářet pozitivní vztah k architektuře.
- Kapitoly VIII. + IX. by bylo vhodné sloučit s tím, že se bude jednat o kapitolu „Témata, cíle a jejich implementace“, která bude následně rozdělena na uvedená témata. V každém tématu bude nejprve uveden jeho obecný popis (Část VIII.) a následovat bude výčet jednotlivých opatření s uvedením termínu splnění, garanta opatření a spolupracujících subjektů (Část IX.).

- Na řadě míst je příliš podrobný a nesrozumitelný text, je třeba jej přeformulovat.
- Nepoužívat v textu zkratky, snižují srozumitelnost.
- **Grafické ztvárnění** – grafické ztvárnění současného dokumentu PASK ČR vychází z pojetí materiálu jako úředního dokumentu, tzn. je v tomto duchu zpracován bez jakéhokoliv doplnění fotografiemi, schémata atp. Ze zahraničních materiálů analyzovaných AUÚP ČR se touto cestou ubíralo pouze Chorvatsko a Lotyšsko. Ve všech ostatních případech, zmiňme za všechny Portugalsko, kde je politika zřízena přímo zákonem (veskrze úřední přístup), V mnoha zemích (stejně jako v našem případě) dokument mívá na veřejnost jako silného aktéra či iniciátora implementace, čemuž způsob grafického pojetí českého dokumentu ani z daleka neodpovídá. To lze považovat za jeden z jeho nejvýraznějších deficitů.
- **Příklady dobré praxe** – Implementaci může přispět i nehmotná motivace cestou příkladů dobré praxe. V manuálech pro soutěže a výběrová řízení by stačilo specifikovat, jak nastavit kritéria pro posuzování kvality tak, aby nebyla považována za diskriminační. A upozornit na slabá a riziková místa těchto doporučených způsobů výběru zhotovitele či projektanta.

3. SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

AdMaS	Advanced Materials, Structures and Technologies Fakulty stavební VUT
AUÚP ČR	Asociace pro urbanismus a územní plánování České republiky
BIM	Building Information Modeling
ČKA	Česká komora architektů
ČKAIT	Česká komora autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě
ČVUT	České vysoké učení technické v Praze
EU	Evropská unie
IPR	Institut plánování a rozvoje hlavního města Prahy
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MZe	Ministerstvo zemědělství
NÚV	Národní ústav pro vzdělávání
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (Organisation for Economic Co-operation and Development)
PASK ČR	Politika architektury a stavební kultury České republiky
RVP	Rámcový vzdělávací program
SMO ČR	Svaz měst a obcí České republiky
TAČR	Technologická agentura České republiky
ÚAP	Územně analytické podklady
UCEEB	Univerzitní centrum energeticky efektivních budov ČVUT
ÚPD	Územně plánovací dokumentace
ÚÚR	Ústav územního rozvoje
VUT	Vysoké učení Technické v Brně

Název: **Politika architektury a stavební kultury České republiky
Výsledky souhrnné analýzy výstupů k aktualizaci dokumentu**

Ministerstvo pro místní rozvoj,
odbor územního plánování: Ing. arch. Josef Morkus, Ph.D. – garant úkolu

Ústav územního rozvoje: Ing. Jakub Kotrla – garant úkolu, zpracovatel
Ing. arch. Hana Šimková, Ph.D. – spolupráce
Ing. Martin Marek – externí spolupráce

Místo a datum zpracování: Praha, Brno, květen 2021

Verze: první

Počet stran: 40

Foto na titulní straně: Hana Šimková

Č. j. MMR-42151/2021-81

ISBN 978-80-7538-347-1
ISBN 978-80-7663-010-9

Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, online publikace
Ústav územního rozvoje

Ministerstvo pro místní rozvoj ČR
Staroměstské náměstí 6
110 15 Praha 1
Tel.: +420 224 861 111
www.mmr.cz

Ústav územního rozvoje
Jakubské náměstí 3
602 00 Brno
Tel.: +420 542 423 111
www.uur.cz